

На основу члана 347. тачка 8. Устава Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, Савезно извршно веће доноси

УРЕДБУ О РАТИФИКАЦИЈИ КОНВЕНЦИЈЕ О МЕЂУНАРОДНИМ ПРЕВОЗИМА ЖЕЛЕЗНИЦАМА (СОТИФ)

(Сл. лист СФРЈ - Међународни уговори бр. 8/84, **ЗВАНИЧНО
ПРЕЧИШЋЕН ТЕКСТ**: Сл. гласник РС бр. 102/07 - др. пропис)

Основни текст на снази од 02/09/1984 , у примени од 02/09/1984

Члан 1.

Ратификује се Конвенција о међународним превозима железницама (СОТИФ), са прилозима, усвојена у Берну, 9. маја 1980. године, у оригиналу на француском језику.

Члан 2.

Текст Конвенције у оригиналу на француском језику ^[1] и у преводу на српскохрватском језику гласи:

КОНВЕНЦИЈА О МЕЂУНАРОДНИМ ПРЕВОЗИМА ЖЕЛЕЗНИЦАМА (СОТИФ)

Стране уговорнице,

које су се састале у складу с чланом 69. тачка 1. Међународне конвенције о превозу робе железницама (СИМ) и чланом 64. тачка 1. Међународне конвенције о превозу путника и пртљага железницама (СИУ) од 7. фебруара 1970, као и чланом 27. Допунске конвенције уз СИУ о одговорности железнице за смрт и повреде путника од 26. фебруара 1966. уверене у корисност међународне организације, увиђајући потребу да се одредбе транспортног права прилагоде економским и техничким потребама, споразумеле су се о следећем:

Део I

ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Међувладина организација

1. Стране у овој конвенцији образују, као државе чланице, Међувладину организацију за међународне превозе железницама (ОТИФ), даље у тексту "Организација".

Седиште Организације налази се у Берну.

2. Организација је правно лице. Она има способност да нарочито закључује уговоре, стиче и отуђује непокретна и покретна добра и да води спорове на суду.

Организација, њено особље, стручњаци којима се обрати и представници држава чланица уживају привилегије и имунитете потребне за обављање њихове мисије, под условима утврђеним у Протоколу приложеном уз Конвенцију, чији је он саставни део.

Односи између Организације и државе домаћина регулишу се споразумом о седишту.

3. Радни језици Организације су француски и немачки.

Члан 2.

Циљ Организације

1. Основни циљ Организације је да установи једнообразан правни систем за превоз железничким пругама путника, пртљага и робе у директном међународном саобраћају између држава чланица, као и да олакша спровођење и развој овог система.

2. Правни систем предвиђен у тачки 1. може, такође, да се примени на директне међународне превозе који се, поред железничких линија, користе и линијама на сувоземним и поморским путевима, као и на унутрашњим воденим путевима.

Члан 3.

Једнообразна правила CIV и CIM

1. На директне међународне превозе примењују се:

- "Једнообразна правила о уговору о међународном превозу путника и пртљага железницама (CIV)", која сачињавају Додатак А Конвенције;

- "Једнообразна правила о уговору о међународном превозу робе железницама (CIM)", која сачињавају Додатак Б Конвенције.

2. Линије споменуте у члану 2. преко којих се одвијају ови превози, уписују се у два списка: списак линија CIV и списак линија CIM.

3. Предузећа којима припадају линије споменуте у члану 2. тачка 2. уписане у ове спискове, имају иста права и обавезе које за железнице проистичу из Једнообразних правила CIV и CIM, са изузетком одступања која произилазе из услова коришћења својствених сваком начину превоза, а која су објављена на исти начин као и тарифе.

Одступања се, међутим, не могу односити на одредбе о одговорности.

4. Једнообразна правила CIV и CIM са својим прилозима чине саставни део Конвенције.

Члан 4.

Дефиниција појма "Конвенција"

У даљем тексту израз "Конвенција" односи се на Конвенцију у ужем смислу, на Протокол споменут у члану 1. тачка 2. други став и на Додатке А и Б са њиховим прилозима споменуте у члану 3. тачке 1. и 4.

Део II

СТРУКТУРА И ФУНКЦИОНИСАЊЕ

Члан 5.

Органи

Организација обавља своју делатност преко следећих органа:

- Генералне скупштине,
- Управног одбора,
- Ревизионе комисије,
- Комисије стручњака за превоз опасне робе,
- Централног бироа за међународне превозе железницама (ОСТИ).

Члан 6.

Генерална скупштина

1. Генералну скупштину сачињавају представници држава чланица.
2. Генерална скупштина:
 - а) доноси свој унутрашњи правилник;
 - б) одређује састав Управног одбора у складу с чланом 7. тачка 1;
 - ц) даје упутства за рад Управног одбора и Централног бироа;
 - д) утврђује, за петогодишњи период, максималан износ који могу да достигну годишњи расходи Организације, или даје упутства за ограничења тих расхода;
 - е) одлучује у складу с чланом 19 , тачка 2. о предлозима за измену Конвенције;
 - ф) одлучује о захтевима за приступање који јој се подносе на основу члана 23. тачка 2;
 - г) одлучује о другим питањима која су на дневном реду у складу с тачком 3.
3. Централни биро сазива Генералну скупштину сваке пете године, или на захтев трећине држава чланица, као и у случајевима предвиђеним у члану 19. тачка 2. и члану 23. тачка 2. и упућује државама чланицама предлог дневног реда најкасније три месеца пре почетка заседања.
4. У Генералној скупштини кворум је постигнут када је заступљена већина држава чланица.

Државу чланицу може да заступа нека друга држава чланица; међутим, једна држава не може заступати више од две друге државе.
5. Генерална скупштина доноси одлуке већином гласова држава чланица заступљених приликом гласања.

Међутим, приликом примене тачке 2. под д) и тачке 2. под е), у овом последњем случају када су у питању предлози за измену Конвенције у ужем смислу и Протокола, потребна је двотрећинска већина.

6. Уз сагласност већине држава чланица, Централни биро позива и државе нечланице да саветодавним гласом учествују на заседањима Генералне скупштине.

Уз сагласност већине држава чланица, Централни биро позива међународне организације које су надлежне за питања превоза или се баве питањима која су на дневном реду да учествују, са саветодавним гласом, на заседањима Генералне скупштине.

7. Пре заседања Генералне скупштине, а на основу упутстава Управног одбора, сазива се Ревизиона комисија ради претходног проучавања предлога споменутих у члану 19. тачка 2.

Члан 7.

Управни одбор

1. Управни одбор сачињавају представници једанаест држава чланица.

Швајцарска конфедерација има једно стално место и председава Одбору. Остале државе чланице именују се на пет година. Састав Одбора одређује се за сваки петогодишњи период, при чему се нарочито води рачуна о правичној географској расподели. Ниједна држава чланица не може бити члан Одбора више од два узастопна периода.

Ако се једно место упразни, Одбор одређује другу државу чланицу до краја периода који је у току.

Свака држава чланица Одбора именује једног делегата, а такође, може да именује и једног заменика.

2. Одбор:

а) доноси свој унутрашњи правилник;

б) закључује споразум о седишту;

ц) доноси правилник о организацији, раду и правном положају особља Централног бироа;

д) именује, водећи рачуна о способностима кандидата и о правичној географској расподели, генералног директора, заменика генералног директора, саветнике и помоћнике саветника Централног бироа; Централни биро благовремено обавештава државе чланице када је неко од тих места упражњено; швајцарска влада подноси кандидатуре за места генералног директора и заменика генералног директора;

е) врши надзор над радом Централног бироа како у административном тако и у финансијском погледу;

ф) стара се да Централни биро правилно примењује Конвенцију и одлуке које доносе други органи; предлаже, ако је потребно, мере за олакшање примене Конвенције и тих одлука;

г) даје мишљења са образложењем о питањима која се односе на делатност Централног бироа, а која му поднесе нека држава чланица или генерални директор Централног бироа;

х) одобрава годишњи план рада Централног бироа;

и) одобрава годишњи буџет Организације, годишњи извештај о раду и годишњи обрачун;

ј) доставља државама чланицама годишњи извештај о раду, извод из годишњег обрачуна, као и своје одлуке и препоруке;

к) саставља и саопштава државама чланицама, најкасније два месеца пре заседања Генералне скупштине на коме треба да се одреди његов састав, извештај о свом раду, као и предлоге за његово обнављање.

3. Уколико друкчије не одлучи, Одбор заседа у седишту Организације.

Он одржава два заседања годишње; осим тога, састаје се када председник то одлучи или када четири члана то захтевају.

Записници са заседања достављају се свим државама чланицама.

Члан 8.

Комисије

1. Ревизиону комисију и Комисију стручњака за превоз опасних ствари (даље у тексту: Комисија стручњака) сачињавају представници држава чланица.

Генерални директор Централног бироа или његов представник учествују на заседањима са саветодавним гласом.

2. Ревизиона комисија:

а) одлучује, у складу с чланом 19. тачка 3. о предлозима за измену Конвенције;

б) разматра, у складу с чланом 6. тачка 7. предлоге поднете Генералној скупштини.

Комисија стручњака одлучује, у складу с чланом 19. тачка 4. о предлозима за измену Конвенције.

3. Централни биро сазива комисије самоиницијативно или на захтев пет држава чланица, као и у случају предвиђеном у члану 6. тачка 7. и упућује државама чланицама предлог дневног реда најкасније два месеца пре почетка заседања.

4. У Ревизионој комисији кворум је постигнут када је заступљена већина држава чланица; у Комисији стручњака кворум је постигнут када је заступљена трећина држава чланица. Државу чланицу може да заступа друга држава чланица; Међутим, једна држава не може да заступа више од две друге државе.

5. Свака заступљена држава чланица има право на један глас; гласање се врши дизањем руке, или, на захтев, прозивком.

Предлог је усвојен ако број позитивних гласова:

а) износи најмање једну трећину броја држава чланица заступљених приликом гласања и

- б) ако је већи од броја негативних гласова.
6. Уз сагласност већине држава чланица, Централни биро позива државе нечланице и међународне организације које су надлежне за питања превоза или се баве проблемима који су на дневном реду да учествују, са саветодавним гласом, на заседањима комисија. Под истим условима могу се позвати независни стручњаци да присуствују заседањима Комисије стручњака.
7. Комисије бирају за свако заседање председника и једног или два потпредседника.
8. Рад се одвија на радним језицима. Излагања на седници на једном радном језику преводе се укратко на други радни језик; предлози и одлуке преводе се у целини.
9. Записници садрже кратак преглед рада. Предлози и одлуке се уносе у целини. У погледу одлука меродаван је текст на француском језику. Записници се доставијају државама чланицама.
10. Комисије могу да образују радне групе са задатком да размотре одређена питања.
11. Комисије могу да донесу свој унутрашњи правилник.

Члан 9.

Централни биро

1. Централни биро за међународне превозе железницама обавља послове секретаријата Организације.
2. Централни биро првенствено:
 - а) извршава задатке које му повере други органи Организације;
 - б) проучава предлоге за измену Конвенције, при чему се, у случају потребе, обраћа за помоћ стручњацима;
 - ц) сазива комисије;
 - д) доставља, благовремено, државама чланицама материјале потребне за заседања разних органа;
 - е) уредно води и објављује спискове линија предвиђених у члану 3. тачка 2;
 - ф) прима саопштења држава чланица и транспортних предузећа и, ако је потребно, доставља их другим државама чланицама и транспортним предузећима;
 - г) уредно води и објављује картотеку судских случајева;
 - х) издаје периодични билтен;
 - и) представља Организацију код других међународних организација надлежних за питања у вези с циљевима Организације;
 - ј) израђује предлог годишњег буџета Организације и подноси га на одобрење Управном одбору;
 - к) руководи финансијама Организације у оквиру одобреног буџета;

л) покушава, на захтев једне државе чланице или транспортног предузећа, да пружањем добрих услуга реши спорове између тих држава или предузећа настале у вези с тумачењем или применом Конвенције;

м) даје, на захтев странака у спору - држава чланица, транспортних предузећа или корисника превоза - мишљење о споровима насталим у вези с тумачењем или применом Конвенције;

н) сарађује у решавању спорова путем арбитраже, на основу Дела III;

о) олакшава транспортним предузећима решавање финансијских односа из међународног саобраћаја, као и наплату заосталих потраживања.

3. Периодични билтен садржи обавештења потребна за примену Конвенције, као и студије, пресуде и обавештења значајна за тумачење, примену и развој железничког транспортног права. Билтен се издаје на радним језицима.

Члан 10.

Спискови линија

1. Државе чланице достављају Централном бироу саопштења о уписивању или брисању линија из списка предвиђених у члану 3. тачка 2.

Линије споменуте у члану 2. тачка 2, уколико повезују државе чланице, уписују се само уз сагласност тих држава; за брисање такве линије довољно је саопштење једне од тих држава.

Централни биро доставља саопштења о уписивању или брисању линије свим државама чланицама.

2. Линија подлеже Конвенцији при истеку месец дана, почев од дана саопштења о њеном уписивању.

3. Линија престаје да подлеже Конвенцији по истеку месец дана, почев од дана саопштења о њеном брисању, изузев у односу на отпочете превозе који се морају завршити.

Члан 11.

Финансирање

1. Управни одбор утврђује висину трошкова Организације за сваку буџетску годину, на предлог Централног бироа.

Трошкове Организације сnose државе чланице сразмерно дужини уписаних линија.

Међутим, линије на поморским и унутрашњим воденим путевима учествују само са половином своје дужине; за остале линије које се користе под посебним условима, допринос се може смањити највише за половину на основу споразума између заинтересоване владе и Централног бироа, који подлеже одобрењу Управног одбора.

2. Приликом упућивања извештаја о раду и извода из годишњег обрачуна државама чланицама, Централни биро позива државе чланице да у што краћем року уплате свој удео у трошковима за протеклу буџетску годину, а најкасније до 31. децембра године у којој је извештај упућен.

После тога дана на износе који се дугују плаћа се камата од пет посто годишње.

Ако по истеку две године од тога дана држава чланица није платила свој удео, њено право гласа се обуставља док не испуни своју обавезу плаћања.

По истеку додатног рока од две године Генерална скупштина разматра да ли став те државе треба сматрати као прећутно отказивање Конвенције и утврђује, ако је то случај, датум његовог дејства.

3. Обавеза плаћања доспелих удела не гаси се у случајевима отказивања предвиђеним у тачки 2. и у члану 25, као и у случају обуставе права гласа.

4. Невраћене износе треба, уколико је могуће, покрити из средстава Организације; она се могу расподелити на четири буџетске године. Остатак дефицита уноси се у посебан рачун на терет осталих држава чланица, уколико су биле чланице Конвенције у периоду неплаћања; ово преношење се врши сразмерно дужини њихових уписаних линија на дан отварања посебног рачуна.

5. Држава која откаже Конвенцију може поново постати држава чланица приступањем, под резервом да плати износе које дугује.

6. Организација наплаћује накнаду за покриће посебних трошкова који настану због делатности предвиђених у члану 9. тачка 2. под л) до н); у случајевима предвиђеним у члану 9. тачка 2. под л) и м) ову накнаду утврђује Управни одбор на предлог Централног бироа; у случају предвиђеном у члану 9. тачка 2. под н) примењује се члан 15. тачка 2.

7. Швајцарска влада проверава усклађеност пословних књига са рачунским документима и о томе подноси извештај Управном одбору.

Део III

АРБИТРАЖА

Члан 12.

Надлежност

1. Спорови између држава чланица у погледу тумачења или примене Конвенције, као и спорови између држава чланица и Организације око тумачења или примене Протокола о привилегијама и имунитетима могу се, на захтев једне стране, поднети арбитражи. Стране слободно одређују састав арбитражног суда и арбитражни поступак.

2. Спорови између:

а) транспортних предузећа,

б) транспортних предузећа и корисника превоза,

ц) корисника превоза,

настали око примене Једнообразних правила CIV и Једнообразних правила CIM, уколико нису били решени споразумно или поднети на решавање редовном суду, могу се, на основу споразума између заинтересованих страна, поднети арбитражном суду.

Чл. 13. до 16. примењују се на састав арбитражног суда и арбитражни поступак.

3. Свака држава може приликом потписивања Конвенције или депоновања инструмената о ратификацији, одобрењу или приступању, задржати право да не примењује све одредбе или део одредаба тачке 1. и тачке 2.

4. Свака држава која изрази резерву сходно тачки 3. може од ње да одустане у свако доба, с тим што ће о томе обавестити владу депозитара. Одустајање од резерве ступа на снагу месец дана од дана када влада депозитар о томе обавести државе.

Члан 13.

Споразум. Судска писарница

Стране закључују споразум којим се утврђује нарочито:

- а) предмет спора;
- б) састав суда и договорени рокови за наименовање једног или више арбитра;
- ц) место договорено за седиште суда.

Споразум се мора доставити Централном бироу који преузима дужности судске писарнице.

Члан 14.

Арбитри

1. Централни биро саставља и уредно води списак арбитра. Свака држава чланица може да упише у списак арбитра два своја држављанина стручњака за међународно транспортно право.

2. Арбитражни суд сачињава један, три или пет арбитра, у складу са споразумом.

Арбитри се бирају међу лицима која су наведена у списку споменутом у тачки 1. Међутим, ако споразум предвиђа пет арбитра, свака страна може да изабере по једног арбитра који није наведен у списку.

Ако споразум предвиђа једног јединог арбитра, њега споразумно бирају стране.

Ако споразум предвиђа три или пет арбитра, свака страна бира једног, односно два арбитра, према случају; арбитри одређују споразумно трећег или петог арбитра који председава арбитражним судом.

Ако се стране не слажу о одређивању арбитра или изабрани арбитри о трећем односно петом арбитра, одлуку о томе доноси генерални директор Централног бироа.

3. Арбитар појединац, трећи, или пети арбитар не сме имати исто држављанство као стране у спору, осим ако су оне истог држављанства.

Интервенција треће стране у спору нема утицаја на састав арбитражног суда.

Члан 15.

Поступак. Трошкови

1. Арбитражни суд одлучује о поступку водећи рачуна нарочито о следећим одредбама:

- а) ислеђује и пресуђује спорове на основу података које поднесу стране, али приликом изрицања пресуде није везан тумачењем које дају стране;
- б) не може досудити више или нешто друго од онога што је тужилац захтевао, нити мање од онога што је туженик признао да дугује;
- ц) арбитражни суд саставља арбитражну пресуду са потребним образложењем и саопштавање странама преко Централног бироа;
- д) уколико не постоје супротне одредбе принудног права места у коме заседа арбитражни суд и супротни споразум између страна, арбитражна пресуда је правоснажна.

2. Хонораре арбитрара утврђује генерални директор Централног бироа. Арбитражном пресудом утврђују се судски трошкови и одређује се њихова расподела између страна као и расподела хонорара арбитрара.

Члан 16.

Застарелост. Извршност

1. У погледу прекида застарелости, покретање арбитражног поступка има исто дејство као и материјално право у погледу подизања тужбе код редовног суда.
2. Арбитражна пресуда постаје извршна у односу на транспортна предузећа или кориснике превоза у свакој држави чланици после обављања формалности прописаних у држави у којој треба да се изврши. Ревизија суштине спора није допуштена.

Део IV

РАЗНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 17.

Наплата неплаћених потраживања између транспортних предузећа

1. Рачуне о потраживањима насталим из превоза који подлежу Једнообразним правилима, а која нису плаћена, транспортно предузеће - поверилац може упутити Централном бироу ради лакше наплате; у том циљу Централни биро позива транспортно предузеће - дужника да плати износ који дугује или да достави разлоге за одбијање плаћања.
2. Ако Централни биро сматра да су разлози за одбијање плаћања довољно основани, предлаже странама да се обрате надлежном суду или арбитражном суду сходно члану 12. тачка 2.
3. Ако Централни биро сматра да се цео износ или један део стварно дугује, може, пошто евентуално затражи мишљење стручњака, изјавити да је транспортно предузеће дужник обавезно да код Централног бироа положи износ потраживања у целини или део потраживања; тако положени износ мора остати на чувању до правоснажне одлуке о главној ствари надлежног или арбитражног суда.

4. Уколико транспортно предузеће у року од петнаест дана не исплати износ који је утврдио Централни биро, овај упућује нову опомену са назначењем последица у случају одбијања.

5. Ако и у току два месеца нова опомена остане без резултата, Централни биро упућује држави чланици којој припада транспортно предузеће образложено саопштење и позива је да предузме мере, а нарочито да размотри да ли у списку линија треба задржати линије тог предузећа.

6. Уколико држава чланица изјави да и поред неплаћања задржава у списку линије тог предузећа или ако у року од шест недеља не одговори на саопштења Централног бироа, сматра се аутоматски да она преузима јемство за подмиривање свих потраживања насталих из превоза на које се примењују једнообразна правила.

Члан 18.

Пресуде. Забране. Јемства

1. Када пресуде које је изрекао надлежни суд на основу одредаба Конвенције у контрадикторном поступку, или у одсуству, постану извршне по законима које је тај суд применио, оне постају извршне и у свакој другој држави чланици чим се испуне формалности прописане у држави у којој треба да буду извршене. Ревизија суштине спора није допуштена.

Ова одредба се не примењује на пресуде које су привремено извршне, као ни на пресуде којима би тужилац био осуђен да због одбијања захтева поред процесних трошкова плати и одштету.

Први став се примењује такође и на судска поравнања.

2. На потраживања настала из превоза који подлеже Једнообразним правилима, у корист једног транспортног предузећа према другом које не припада истој држави чланици, забрана се може ставити само на основу пресуде коју донесе судски орган државе чланице којој припада предузеће - поверилац потраживања на која треба ставити забрану.

3. На железничка возила као и на све предмете који служе за превоз а својина су железнице, као што су контејнери, товарни прибор и покривачи, забрана се може ставити на подручју државе чланице којој не припада железница власник, само на основу пресуде коју донесе судски орган државе којој она припада.

На кола корисника превоза и све предмете у саставу тих кола, који служе за превоз а припадају власнику кола, забрана се може ставити, на подручју државе чланице у којој се не налази седиште власника, само на основу пресуде коју донесе судски орган државе у којој он има седиште.

4. Јемство за обезбеђење плаћања судских трошкова не може се захтевати приликом подношења тужбе суду која се заснива на Конвенцији.

Део V

ИЗМЕНА КОНВЕНЦИЈЕ

Члан 19.

Надлежност

1. Државе чланице достављају своје предлоге за измену Конвенције Централном бироу који их одмах саопштава другим државама чланицама.

2. Генерална скупштина одлучује о предлозима за измену одредаба Конвенције које нису наведене у тачкама 3. и 4.

Стављање предлога за измену на дневни ред заседања Генералне скупштине мора да подржи трећина држава чланица.

Када јој је поднет предлог за измену, Генерална скупштина може, већином гласова предвиђеном у члану 6. тачка 5. утврдити да је поднети предлог у тесној вези с једном или више одредаба чија измена према тачки 3. спада у надлежност Ревизионе комисије. У том случају Генерална скупштина је овлашћена да одлучује и о изменама те одредбе или тих одредаба.

3. Са изузетком одлука које Генерална скупштина донесе на основу тачке 2. став 3, Ревизиона комисија одлучује о предлозима за измену следећих одредаба:

а) Једнообразна правила CIV:

- члан 1. тачка 3; члан 4. тачка 2; члан 5 (изузев тачке 2), 6, 9. до 14, 15. (изузев тачке 6), 16. до 21, 22, тачка 3; члан 23. до 25, 37, 43

(изузев тачки 2. и 4), 48, 49, 56. до 58, 61;

- износи изражени у обрачунским јединицама у чл. 30, 31, 38, 40. и 41, када се изменом ти износи повећавају.

б) Једнообразна правила CIM:

- члан 1. тачка 2; члан 3. тачка 2. до 5; чл. 4, 5. и 6 (изузев тачке 3), 7, 8, 11. до 13, 14 (изузев тачке 7), 15. до 17, 19 (изузев тачке 4), 20 (изузев тачке 3), 21. до 24, 25 (изузев тачке 3), 26 (изузев тачке 2), 27, 28, тачке 3. и 6; чл. 29, 30 (изузев тачке 3), 31, 32 (изузев тачке 3), 33 (изузев тачке 5). 34, 38, 39, 41, 45, 46, 47 (изузев тачке 3), 48 (само ако се ради о прилагођавању међународном поморском транспортном праву), 52, 53, 59. до 61, 64, 65;

- износ изражен у обрачунским јединицама у члану 40, када се изменом повећава тај износ;

- Правилник о међународном железничком превозу кола корисника превоза (РИП), Прилог II;

- Правилник о међународном железничком превозу контејнера (РИЦо), Прилог III;

- Правилник о међународном железничком превозу експресних пошиљки (РИЕх), Прилог IV.

4. Комисија стручњака одлучује о предлозима за измену одредаба Правилника о међународном превозу железницама опасне робе (RID), Прилог I Једнообразних правила CIM.

Члан 20.

Одлуке Генералне скупштине

1. Измене које донесе Генерална скупштина уносе се у протокол који потписују представници држава чланица. Овај протокол подлеже ратификацији, прихватању или одобрењу; инструменти о ратификацији, прихватању или одобрењу депонују се, што је могуће пре, код владе депозитара.

2. Када записник ратификује, прихвати или одобри више од две трећине држава чланица, измене ступају на снагу по истеку рока који утврди Генерална скупштина.

3. Примена Једнообразних правила CIV и CIM на превозе са и између држава чланица које месец дана пре ступања на снагу нису депоновале своје инструменте о ратификацији, прихватању или одобрењу, обуставља се од дана ступања на снагу измена. Централни биро саопштава државама чланицама ову обуставу; она престаје по истеку месец дана почев од дана када Централни биро саопшти да су државе о којима се ради ратификовале, прихватиле или одобриле те измене.

Ова обустава нема дејство у односу на државе чланице које су саопштиле Централном бироу да примењују измене које је донела Генерална скупштина, иако нису положили своје инструменте о ратификацији, прихватању или одобрењу.

Члан 21.

Одлуке комисије

1. Централни биро саопштава државама чланицама измене које донесу комисије.

2. Те одлуке ступају на снагу за све државе чланице првог дана дванаестог месеца након месеца у коме их је Централни биро саопштио државама чланицама, уколико једна трећина држава чланица не стави приговор у року од четири месеца почев од дана саопштења.

Ако, међутим, једна држава чланица стави приговор на одлуку Ревизионе комисије у року од четири месеца или откаже Конвенцију најкасније два месеца пре дана предвиђеног за ступање на снагу ове одлуке, одлука ступа на снагу тек у тренутку када отказ заинтересоване државе има дејство.

Део VI

ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 22.

Потписивање, ратификација, прихватање, одобрење Конвенције

1. Конвенција је отворена у Берну, код Швајцарске владе, до 31. децембра 1980. за потписивање свим државама које су биле позване на осму Конференцију за редовну ревизију Конвенција CIM и CIV.

2. Конвенција подлеже ратификацији, прихватању или одобрењу; инструменти о ратификацији, прихватању или одобрењу депонују се код Швајцарске владе, владе депозитара.

Члан 23.

Приступање Конвенцији

1. Државе позване да учествују на осмој Конференцији за редовну ревизију Конвенција СИМ и СИУ, које нису потписале Конвенцију у року предвиђеном у члану 22. тачка 1, могу ипак да саопште да приступају Конвенцији пре њеног ступања на снагу. Инструмент о приступању депонује се код владе депозитара.
2. Свака држава која жели да приступи Конвенцији после њеног ступања на снагу, упућује влади депозитару захтев и извештај о стању својих железничких транспортних предузећа у погледу обављања међународних превоза. Влада депозитар их саопштава државама чланицама и Централном бироу.
Захтев се аутоматски усваја ако у року од шест месеци после наведеног саопштења пет држава чланица не стави свој приговор влади депозитару. Влада депозитар извештава о томе државу која је тражила приступање, као и државе чланице и Централни биро. Нова држава чланица поступа одмах у складу с одредбама члана 10 .
У случају приговора, влада депозитар подноси захтев за приступање Генералној скупштини која о њему одлучује.
После депоновања инструмента о приступању, приступање има дејство првог дана другог месеца након месеца у коме је Централни биро доставио државама чланицама списак линија нове државе чланице.
3. Свако приступање Конвенцији односи се само на Конвенцију са свим изменама које су тада на снази.

Члан 24.

Ступање на снагу Конвенције

1. Када инструменте о ратификацији, прихватању, одобрењу или приступању депонује петнаест држава, влада депозитар ступа у везу са заинтересованим владама да би се договориле о ступању на снагу Конвенције.
2. Ступањем на снагу Конвенције престају да важе Међународне конвенције о превозу железницама робе (СИМ), путника и пртљага (СИУ) од 7. фебруара 1970, као и Допунска конвенција уз СИУ о одговорности железнице за смрт и повреде путника од 26. фебруара 1966. године.

Члан 25.

Отказивање Конвенције

Свака држава чланица која жели да откаже Конвенцију обавештава о томе владу депозитара. Отказивање ступа на снагу 31. децембра следеће године.

Члан 26.

Дужности владе депозитара

Влада депозитар обавештава државе позване да учествују на осмој Конференцији за редовну ревизију Конвенције СИМ и СИУ, друге државе које су приступиле Конвенцији, као и Централни биро:

- а) о потписивању Конвенције, депоновању инструмената о ратификацији, прихватању, одобрењу или приступању и о саопштењу о отказивању;
- б) о датуму ступања на снагу Конвенције сходно члану 24 ;
- ц) о депоновању инструмената о ратификацији, прихватању или одобрењу протокола споменутих у члану 20 .

Члан 27.

Резерве на Конвенцију

Резерве на Конвенцију су дозвољене само ако су у њој предвиђене.

Члан 28.

Текст Конвенције

Конвенција је закључена и потписана на француском језику.

Званични преводи на немачки, енглески, арапски, италијански и холандски језик су приложени француском тексту.

Меродаван је само француски текст.

У потврду чега су доле потписани, прописно овлашћени од својих влада, потписали ову конвенцију.

Сачињено у Берну, 9. маја 1980. године, у једном једином примерку на француском језику који остаје депонован у Архиву Швајцарске конфедерације. Свакој држави чланици доставља се по једна оверена копија Конвенције.

ПРОТОКОЛ О ПРИВИЛЕГИЈАМА И ИМУНИТЕТИМА МЕЂУВЛАДИНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ ЗА МЕЂУНАРОДНЕ ПРЕВОЗЕ ЖЕЛЕЗНИЦАМА (ОТИФ)

Члан 1.

1. У оквиру своје службене делатности Организација ужива судски и извршни имунитет, изузев:

- а) ако би се Организација изричито одрекла имунитета у неком посебном случају;
- б) у случају грађанске тужбе за накнаду штете коју треће лице подигне због удеса проузрокованог моторним возилом или било којим другим превозним средством које припада Организацији или које саобраћа за њене потребе, или у случају повреде прописа о саобраћају који се односе на наведено превозно средство;
- ц) у случају противтужбе у непосредној вези с главном тужбом коју је подигла Организација;
- д) у случају забране, на основу судске одлуке, на плате, зараде и остале принадлежности које Организација дугује неком члану свог особља.

2. Имовина и остала добра Организације, без обзира где се налазе, уживају имунитет у односу на све облике реквизиције, конфискације, секвестра и друге облике забране или принуде, изузев уколико је то привремено потребно ради спречавања удеса у вези с моторним возилима која припадају Организацији или која саобраћају за њене потребе, и истрага до којих може да дође због тих удеса.

Међутим, ако је експропријација потребна због јавне користи, треба предузети све одговарајуће мере како би се спречило да она буде препрека за обављање делатности Организације и одмах уплатити претходну накнаду у одговарајућем износу.

3. Свака држава чланица ослобађа непосредног пореза Организацију, њена добра и приходе за обављање њене службене делатности. Кад Организација врши куповине или користи услуге знатне вредности које су неопходно потребне за обављање њене службене делатности и када цена тих куповина или услуга обухвата порез или друге дажбине, државе чланице предузимају, увек када је то могуће, одговарајуће мере у циљу ослобађања од пореза или других дажбина или у циљу враћања тих износа.

Не одобрава се никакво ослобађање за порезе и таксе који представљају само накнаду за учињене услуге.

Производи које увезе или извезе Организација и који су неопходно потребни за обављање службене делатности, ослобођени су свих увозних или извозних царина и дажбина.

Никакво ослобађање, у смислу овог члана, не одобрава се за куповину и увоз добара или пружање услуга за личне потребе особља Организације.

4. Добра, стечена или увезена у складу с тачком 3, могу се продати, уступити и користити само под условима које утврде државе чланице које су одобриле ослобађање.

5. Службене делатности Организације у смислу овог протокола су делатности које одговарају циљевима утврђеним у члану 2. Конвенције.

Члан 2.

1. Организација може да прима и поседује све врсте новчаних средстава, валуте, готов новац или хартије од вредности; она може њима слободно да располаже и да их користи у сврхе предвиђене Конвенцијом, као и да поседује рачун у било којој валути у оном обиму који јој је потребан да одговори својим обавезама.

2. За своја службена саопштења и пренос свих својих докумената, Организација се користи поступком који је у истој мери повољан као и поступак који свака држава чланица одобрава другим сродним међународним организацијама.

Члан 3.

Представници држава чланица уживају, у вршењу својих дужности и за време својих службених путовања, следеће привилегије и имунитете на територији сваке државе чланице:

- а) судски имунитет, чак и после завршетка мисије за радње, укључујући и своје писмене и усмене изјаве, извршене приликом обављања дужности; тај имунитет се, међутим, не даје у случају штете настале због удеса проузрокованог моторним возилом или било којим другим превозним

- средством које припада представнику државе или које он вози, или у случају повреде прописа о саобраћају који се односе на наведена превозна средства;
- б) имунитет од хапшења и притвора, изузев у случају када су затечени у вршењу кривичног дела;
- ц) имунитет од заплене ручног пртљага, изузев у случају када су затечени у вршењу кривичног дела;
- д) неповредивост свих званичних списа и докумената;
- е) ослобађање за себе лично и супружника од свих мера које ограничавају улазак и свих формалности у вези с пријављивањем странаца;
- ф) исте олакшице у погледу девизних прописа или прописа о мењању валуте као што су олакшице које се одобравају представницима страних влада у привременој службеној мисији.

Члан 4.

Особље Организације ужива у вршењу својих дужности следеће привилегије и имунитете, на територији сваке државе чланице:

- а) судски имунитет за радње, укључујући и писмене и усмене изјаве, извршене приликом обављања дужности, и у границама надлежности, чак и после завршетка службе у Организацији; тај имунитет, међутим, нема важност у случају штете настале због удеса проузрокованог моторним возилом или било којим другим превозним средством које припада члану особља Организације или које он вози, или у случају повреде прописа о саобраћају који се односе на наведена возила;
- б) неповредивост свих званичних списа и докумената;
- ц) исте изузетке од одредаба које ограничавају уселјавање и прописују пријављивање странаца као оне које се признају, по правилу, особљу међународних организација; чланови породице који живе у заједничком домаћинству уживају исте олакшице;
- д) ослобађање од пореза на доходак, задржавајући право на увођење унутрашњег опорезивања у корист Организације, плата, зарада и осталих примања, које исплаћује Организација; међутим, државе чланице имају могућност да те плате, зараде и примања узму у обзир приликом израчунавања висине пореза који треба наплатити на приходе из других извора; државе чланице нису дужне да примењују то ослобађање од пореза на пензије које Организација исплаћује свом ранијем особљу или њиховим носиоцима права;
- е) исте привилегије у погледу девизних прописа које се, по правилу, признају особљу међународних организација;
- ф) у случају међународне кризе, исте олакшице приликом репатријације за себе и чланове породице који живе у заједничком домаћинству, као што су олакшице које се, по правилу, признају особљу међународних организација.

Члан 5.

Стручњаци које Организација ангажује, уживају, за време обављања своје дужности при Организацији или приликом извршавања налога за њу, укључујући и службена путовања која обављају због тих дужности или налога, следеће привилегије и имунитете, уколико су им ови потребни за испуњавање њихових задатака:

- а) судски имунитет за радње, укључујући и усмене и писмене изјаве, извршене приликом обављања дужности; тај имунитет, међутим, нема дејство у случају штете настале због удеса проузрокованог моторним возилом или било којим другим превозним средством које припада стручњаку или које он вози, или у случају повреде прописа о саобраћају који се односе на наведена превозна средства; стручњаци уживају тај имунитет и после престанка њихових функција при Организацији;
- б) неповредивост свих званичних списа и докумената;
- ц) девизне олакшице за пренос накнада;
- д) исте олакшице у погледу ручног пртљага, које се одобравају особљу страних влада у привременој службеној мисији.

Члан 6.

1. Привилегије и имунитети предвиђени овим протоколом установљени су искључиво да би се, у свим околностима, обезбедило слободно функционисање Организације и потпуна независност лица којима су одобрени. Надлежни органи укидају сваки имунитет у свим случајевима у којима би његово задржавање могло да спречи подизање тужбе и у којима би могао да се укине а да се тиме не наруши остварење циљева због којих је био одобрен.

2. Надлежни органи у смислу тачке 1. су:

- држава чланица за своје представнике,
- Управни одбор за генералног директора,
- генерални директор за остало особље, као и за стручњаке које Организација ангажује.

Члан 7.

1. Ниједна одредба овог протокола не утиче на право сваке државе чланице да предузима све потребне мере предострожности у интересу јавне безбедности.

2. Организација стално сарађује са надлежним органима држава чланица како би се олакшало правосуђу, обезбедило поштовање закона и прописа држава чланица и спречила свака злоупотреба привилегија и имунитета предвиђених овим протоколом.

Члан 8.

Ниједна држава чланица није обавезна да одобри привилегије и имунитете наведене у овом протоколу:

- у члану 3 , изузев под д),
- у члану 4 , изузев под а), б) и д),
- у члану 5 , изузев под а) и б)

својим држављанима или лицима која имају стално боравиште у тој држави.

Члан 9.

Организација може да закључи са једном или више држава чланица допунске споразуме за примену одредаба овог протокола у односу на ту или те државе чланице, као и друге споразуме, у циљу обезбеђења доброг функционисања Организације.

Додатак А уз Конвенцију о међународним превозима железницама (СОТIF) од 9. маја 1980.

ЈЕДНООБРАЗНА ПРАВИЛА О УГОВОРУ О МЕЂУНАРОДНОМ ЖЕЛЕЗНИЧКОМ ПРЕВОЗУ ПУТНИКА И ПРТЉАГА (CIV)

Део I

ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Подручје примене

1. Под резервом изузетака предвиђених у члановима 2 , 3. и 33 , Једнообразна правила се примењују на све превозе путника и пртљага са међународним возним исправама издатим за пут који прелази преко подручја најмање две државе и обухвата искључиво линије уписане у списак предвиђен у чл. 3. и 10. Конвенције.

Једнообразна правила се такође, у погледу одговорности железнице у случају смрти и повреде путника, примењују на пратиоце пошиљака које се превозе на основу Једнообразних правила о уговору о међународном превозу ствари железницама (CIM).

2. Међународним тарифама одређују се релације за које се издају међународне возне исправе.

3. У Једнообразним правилима израз "станица" означава: железничке станице, луке пловидбених линија и све остале пословнице транспортних предузећа отворене ради извршења уговора о превозу.

Члан 2.

Изузеци од подручја примене

1. Превози чија се полазна и упутна станица налазе на територији исте државе и који прелазе преко територије друге државе само у транзиту, не потпадају под Једнообразна правила:

- а) ако пруге преко којих се врши транзит користи искључиво једна железница полазне државе, или
- б) ако су се заинтересоване државе или железнице сагласиле да те превозе не сматрају међународним.

2. Превози између станица две суседне државе и превози између станица две државе у транзиту преко подручја треће државе, ако пруге којима се врши превоз користи искључиво железница једне од те три државе и ако се закони и прописи ниједне од тих држава томе неprotиве, потпадају под прописе који се на тој железници примењују на унутрашње превозе.

Члан 3.

Резерва у погледу одговорности у случају смрти и повреде путника

1. Свака држава може приликом потписивања Конвенције или депоновања инструмента о ратификацији, прихватању, одобрењу или приступању задржати право да на путнике, жртве удеса који је настао на њеној територији, не примењује све одредбе о одговорности железнице у случају смрти и повреде путника, када су исти њени држављани или лица чије је уобичајено боравиште у тој држави.
2. Свака држава која изрази горе наведену резерву може од ње да одустане у свако доба, обавештавајући о томе владу депозитара. Одустајање од резерве ступа на снагу месец дана од дана када је швајцарска Влада саопштила државама.

Члан 4.

Обавеза превозења

1. Железница је обавезна да према условима Једнообразних правила изврши сваки превоз путника и пртљага под условом:
 - а) да се путник придржава Једнообразних правила, допунских одредаба и међународних тарифа;
 - б) да се превоз може извршити са особљем и редовним превозним средствима која задовољавају редовне потребе саобраћаја;
 - ц) да превоз није спречен околностима које железница није могла да избегне нити да их отклони.
2. Ако надлежни орган одлучи да се саобраћај укине или обустави потпуно или делимично, те се мере морају без одлагања саопштити јавности и железницама које о томе обавештавају железнице других држава ради објављивања.
3. Свака повреда одредаба овог члана од стране железнице може дати право на тужбу за накнаду причињене штете.

Члан 5.

Тарифе. Посебни споразуми

1. Међународне тарифе треба да садрже све посебне услове превоза, а нарочито податке потребне за израчунавање превознине и накнада за споредне услуге, а према потреби, услове за прерачунавање валута.
Услови међународних тарифа могу одступати од Једнообразних правила само ако та правила то изричито предвиђају.
2. Међународне тарифе треба да се примењују према свима под истим условима.

3. Железнице могу закључити посебне споразуме који садрже снижења цена превоза и друге олакшице, уколико се слични услови одобравају путницима који се налазе у сличном положају.

Снижење цена превоза и друге олакшице могу се одобрити за потребе железнице, јавних служби или у добротворне, васпитне и наставне сврхе.

Објављивање мера предузетих према првом и другом ставу није обавезно.

4. Објављивање међународних тарифа обавезно је само у државама чије железнице учествују у тим тарифама као полазна или упутна железница. Ове тарифе и њихове измене ступају на снагу оног дана који је назначен приликом њиховог објављивања. Повећање цена и друге одредбе којима би се отежавали услови превоза предвиђени овим тарифама, ступају на снагу најраније шест дана по њиховом објављивању.

Измене превознине и накнада за споредне услуге предвиђених међународним тарифама због измене курса или исправке очигледних грешака, ступају на снагу следећег дана по њиховом објављивању.

5. У свакој станици отвореној за међународни саобраћај, путник се може обавестити о међународним тарифама или изводу из тих тарифа у којима су наведене цене за међународне возне карте које се издају у тој станици, као и одговарајућа превознина за пртљаг.

Члан 6.

Обрачунска јединица. Курсеви прерачунавања или примања новца

1. Обрачунска јединица предвиђена у Једнообразним правилима је специјално право вучења које је одредио Међународни монетарни фонд.

Вредност домаће валуте државе чланице Међународног фонда, у специјалном праву вучења израчунава се по поступку за одређивање вредности који примењује Међународни монетарни фонд у свом пословању и трансакцијама.

2. Вредност домаће валуте државе нечланице Међународног монетарног фонда, у специјалном праву вучења, израчунава се на начин који утврди та држава.

Ово израчунавање мора да изрази у домаћој валути стварну вредност, што је могуће ближу вредности која би се добила применом тачке 1.

3. За државу нечланицу Међународног монетарног фонда, чије законодавство не дозвољава примену тачке 1. или тачке 2, обрачунска јединица предвиђена Једнообразним правилима одговара вредности три златна франка.

Златни франак представља $10/31$ грама злата финоће 0,900.

Прерачунавање златног франка мора да изрази у домаћој валути стварну вредност, што је могуће ближу вредности која би се добила применом тачке 1.

4. У току три месеца од ступања на снагу Конвенције и сваки пут када се измени њихов поступак израчунавања или вредност њихове домаће валуте у односу на обрачунску јединицу, државе саопштавају Централном бироу свој поступак за

израчунавање према тачки 2, односно резултате прерачунавања према тачки 3. О тим саопштењима Централни биро обавештава државе.

5. Железница је дужна да објављује курсеве по којима:

а) врши прерачунавање износа изражених у страним валутама који се плаћају у домаћем новцу (курсеви прерачунавања);

б) прима плаћања у страном новцу (курсеви примања).

Члан 7.

Допунске одредбе

1. Две или више држава, или две или више железница, могу донети допунске одредбе у циљу извршења Једнообразних правила. Оне могу одступати од Једнообразних правила само ако је то овим правилима изричито предвиђено.

2. Допунске одредбе ступају на снагу и објављују се на начин предвиђен законима и прописима сваке државе. Допунске одредбе и њихово ступање на снагу саопштавају се Централном бироу.

Члан 8.

Унутрашње право

1. У недостатку прописа у Једнообразним правилима, допунским одредбама и међународним тарифама, примењује се унутрашње право.

2. Под унутрашњим правом подразумева се право државе у којој ималац права остварује своја права, укључујући и правила о сукобу закона.

3. За примену одредаба о одговорности железнице у случају смрти и повреде путника, унутрашње право је право државе на чијој територији се догодио удес путника, укључујући и правила о сукобу закона.

Део II

УГОВОР О ПРЕВОЗУ

Глава I

Превоз путника

Члан 9.

Редови вожње и коришћење возова

1. Железница је дужна да на одговарајући начин објави ред вожње возова.

2. Ограничења која важе при коришћењу извесних возова или извесних разреда, морају се назначити у редовима вожње или тарифама.

Члан 10.

Искључење из превоза. Условно примање

1. Искључена су из превоза или се могу у току превоза искључити:

- а) пијана лица, лица која се понашају непристојно или која се не придржавају прописа који важе у свакој држави; та лица немају право на враћање износа цене њихове возне карте, нити превознине коју су платили за превоз пртљага;
- б) лица која би због болести или из других разлога очигледно узнемиравала сапутнике, осим када се за њих унапред изнајми цео одељак или им се овај уз наплату стави на располагање; међутим, лица која се разболе у току превоза морају се превести бар до прве станице где има могућности да им се укаже потребна помоћ; износ цене возне карте им се враћа сходно члану 25, по одбитку износа карте за пређену релацију; у датом случају поступа се на исти начин и код превоза пртљага.

2. Превоз лица оболелих од заразних болести регулише се међународним конвенцијама и прописима или, у недостатку истих, законима и прописима који важе у свакој држави.

Члан 11.

Возне карте

1. Возне карте које се издају за међународни превоз морају носити знак CIV. Знак Ц је допуштен у прелазном периоду.
2. Међународним тарифама или споразумима између железница утврђује се облик и садржај возних карата, као и језик и писмо на којима треба да буду одштампане и испуњене.
3. Осим изузетака предвиђених међународним тарифама, возне карте морају да садрже следеће податке:
 - а) полазну и упутну станицу;
 - б) превозни пут; ако је дозвољена употреба разних превозних путева или средстава, та могућност се мора назначити;
 - ц) врсту воза и разред;
 - д) цену возне карте;
 - е) први дан важења;
 - ф) рок важења.
4. Купонске возне карте издате на основу неке међународне тарифе представљају само једну возну карту у смислу Једнообразних правила.
5. Осим изузетака предвиђених међународним тарифама, возна карта се може преносити, ако не гласи на име и ако путовање није отпочело.
6. Приликом пријема возне карте, путник је дужан да се увери да ли је она састављена према његовим наводима.
7. Рок важења возних карата и прекидање путовања регулишу се међународним тарифама.

Члан 12.

Право на превоз. Путник без важеће возне карте

1. Путник треба да од почетка путовања има важећу возну карту, он мора да је чува до завршетка путовања, да је, на захтев, покаже сваком железничком контролном органу и да је преда по завршеном путовању. Међународним тарифама могу се предвидети изузеци.
2. Возне карте на којима су вршене недозвољене измене сматрају се неважећим и њих одузима железнички контролни орган.
3. Путник који не може да покаже важећу возну карту дужан је да плати поред цене возне карте и додатак сходно прописима железнице која захтева плаћање додатка.
4. Путник који одбије да одмах плати износ цене возне карте или додатак може се искључити из превоза. Искључени путник не може захтевати да му се пртљаг стави на располагање у некој другој, већ само у упутној станици.

Члан 13.

Повластица за децу

1. Деца до навршене пете године, за коју се не захтева посебно седиште, превозе се бесплатно и без возне карте.
2. Деца од навршене пете године до навршене десете године, као и млађа деца за коју се захтева посебно седиште, превозе се по сниженим ценама. Оне не смеју бити веће од половине цене возних карата за одрасле, осим ако су у питању доплате за употребу одређених возова или одређених кола као и заокружавања износа по прописима железнице која издаје карту.

Није обавезно примењивати то снижење на цене возних карата које већ садрже неку повластицу у односу на нормалну цену карте за вожњу у једном правцу.

3. Међународним тарифама се, међутим, могу предвидети и друге границе старости различите од оних у тач. 1. и 2, уколико те границе нису ниже од четири навршене године за бесплатан превоз предвиђен у тачки 1, нити од десет навршених година у случају примене снижених цена предвиђених у тачки 2.

Члан 14.

Заузимање седишта

1. Заузимање, одређивање и наручивање седишта у возовима регулишу се прописима железнице.
2. Под условима утврђеним међународним тарифама, путник може да користи седиште у вишем разреду или воз са вишом ценом возне карте од цене назначене на возној карти, или да измени превозни пут.

Члан 15.

Уношење ручног пртљага и животиња у кола

1. Путник има право да бесплатно са собом унесе у путничка кола предмете који се лако носе (ручни пртљаг).

Сваки путник располаже за свој ручни пртљаг само простором изнад и испод седишта које заузима, или неким другим одговарајућим простором када су кола специјалног типа, нарочито када имају одељак за пртљаг.

2. Није допуштено уносити у путничка кола:

а) материје и предмете који су искључени из превоза као пртљаг, према члану 18. под е), осим у изузетним случајевима предвиђеним допунским одредбама или тарифама;

б) предмете који могу сметати или узнемиравати путнике или проузроковати штету;

ц) предмете чије уношење у путничка кола не допуштају прописи царинских и других управних органа;

д) живе животиње, осим у изузетним случајевима предвиђеним допунским одредбама или тарифама.

3. Међународним тарифама може се предвидети под каквим условима се као ручни пртљаг или као пртљаг могу даље превозити предмети који су унети у путничка кола противно одредбама тач. 1. и 2. б).

4. Железница има право да у присуству путника провери својство предмета унетих у путничка кола, у случају основане сумње у повреду одредаба тачке 2. под а), б) и д).

Ако није могуће утврдити коме путнику припадају предмети који се проверавају, железница ће извршити проверавање у присуству два сведока који не припадају железници.

5. Путник је дужан да сам пази на предмете и животиње које са собом уноси у путничка кола, изузев ако му је то немогуће пошто се налази у колима специјалног типа у смислу тачке 1.

6. Путник је одговоран за сваку штету коју проузрокује уношењем предмета или животиња у путничка кола, осим ако докаже да је штета проузрокована кривицом железнице, кривицом трећег лица или околностима које путник није могао да избегне нити да отклони евентуалне последице.

Та одредба не утиче на одговорност железнице у смислу члана 26 .

Члан 16.

Губитак везе. Укидање возова

1. Ако се због закашњења воза изгуби веза с другим возом или ако је воз укинут на целом или на једном делу превозног пута, а путник жели да настави путовање, железница је дужна да га, ако је то могуће и без икакве доплате, заједно са његовим ручним пртљагом и пртљагом, превезе возом који саобраћа према истој упутној станици на истој прузи или на некој другој прузи која припада железницама које учествују у превозном путу првобитног превоза, тако да се путнику омогући да стигне до упутног места са што мањим закашњењем.

2. Железница је дужна, према потреби, да на возној карти потврди губитак везе или укидање воза, продужи у потребној мери рок важења карте и овери је за другу пругу,

за виши разред или за воз са вишом ценом возне карте. Тарифама или редовима вожње може се, међутим, искључити коришћење извесних возова.

Глава II

Превоз пртљага

Члан 17.

Предмети који се могу примити на превоз

1. Као пртљак могу се примити на превоз предмети намењени за путовање, који се налазе у ковчезима, корпама, коферима, путничким врећама и другој сличној амбалажи, као и сама амбалажа.
2. Међународном тарифом може се под одређеним условима допустити да се као пртљак превезу животиње и предмети који нису наведени у тачки 1, а посебно аутомобили са пратиоцем предати на превоз са или без приколице.
3. Тарифама или редовима вожње може се искључити или ограничити превоз пртљага одређеним возовима или одређеним врстама возова.

Члан 18.

Предмети искључени од превоза

Искључени су од превоза као пртљак:

- а) предмети чији је превоз забрањен, макар само на једном од подручја преко којих се пртљак превози;
- б) предмети чији превоз спада у надлежност поште, макар само на једном од подручја преко којих се пртљак превози;
- ц) ствари намењене за трговину;
- д) кабасти или прекомерно тешки предмети;
- е) опасне материје и предмети, нарочито напуњено ватрено оружје, експлозивне или лако запаљиве материје и предмети, самозапаљиве, отровне, радиоактивне или нагризајуће материје, као и смрдљиве или заразне материје; међународним тарифама може се допустити да се под одређеним условима неке од тих материја и предмета превозе као пртљак.

Члан 19.

Отправљање и превоз пртљага

1. Пртљак се прима на превоз само ако се покаже возна карта која важи најмање до упутне станице пртљага и за превозни пут назначен на возној карти.

Ако возна карта важи за више превозних путева или ако у упутном месту има више станица, путник мора тачно назначити превозни пут или станицу до које треба отпрати пртљак. Железница не одговара за последице ако се путник не придржава ове одредбе.

2. Ако је тарифама то предвиђено, путник може у року важења возне карте предати пртљаг на превоз на целој релацији или на било којем делу те релације.
 3. Тарифама се одређује да ли се и под којим условима пртљаг може примити на превоз без подношења возне карте, или преко другог превозног пута а не преко пута који је назначен на поднетој возној карти. Ако је тарифама предвиђено да се пртљаг може примити на превоз без подношења возне карте, одредбе Једнообразних правила којима се регулишу права и дужности путника у односу на његов пртљаг, примењују се аналогно и на пошилаоце пртљага.
 4. Превознина за пртљаг мора се платити приликом предаје на превоз.
 5. У свему осталом, отправљање пртљага врши се сходно прописима који важе у отправној станици.
 6. Путник може, под условима који важе у отправној станици, да наведе воз којим треба направити његов пртљаг. Ако путник не користи ову могућност, отправљање ће се извршити првим подесним возом.
- Ако се пртљаг мора претоварати у некој прикључној станици, даљи превоз ће се обавити првим возом којим се обезбеђује редован превоз пртљага.
- Отпремање пртљага према горе наведеним условима може се извршити само ако није у супротности с формалностима које приликом предаје или у току превоза захтевају царински и други органи.

Члан 20.

Пртљажница

1. Приликом отправљања пртљага путнику се издаје пртљажница.
2. Пртљажнице издате за међународни превоз морају носити знак CIV. Знак Ц је допуштен у прелазном периоду.
3. Међународним тарифама или споразумима између железница утврђује се облик и садржај пртљажнице, као и језик и писмо на којима треба да буде одштампана и испуњена.
4. Осим изузетака предвиђених међународним тарифама, пртљажнице морају да садрже следеће податке:
 - а) отправну и упутну станицу;
 - б) превозни пут;
 - ц) дан предаје и воз којим пртљаг треба да буде отпремљен;
 - д) број путника;
 - е) број и тежину комада;
 - ф) износ превознине и других трошкова.
5. Путник је дужан да се приликом пријема пртљажнице увери да ли је она састављена према његовим наводима.

Члан 21.

Стање, паковање, амбалажа и обележавање пртљага

1. Пртљаг чији су стање или паковање неисправни или чија је амбалажа недовољна, или на коме су очигледни знаци оштећења, железница може одбити. Међутим, ако ипак прими на превоз такав пртљаг, железница има право да у пртљажницу упише одговарајућу примедбу. Ако путник прими пртљажницу која садржи такву примедбу, то се сматра као доказ да је путник признао тачност те примедбе.
2. Путник је дужан да на сваком комаду, на видном месту, довољно постојано, јасно и трајно, на начин који не допушта никакву забуну назначи:
 - а) своје име и адресу,
 - б) упутну станицу и упутну земљу.

Старе наводе путник је дужан да учини нечитким или одстрани. Железница може да одбије пријем комада на којима нема прописаних навода.

Члан 22.

Одговорност путника. Проверавање. Додатак на превознину

1. Путник је одговоран за све последице због непридржавања чл. 17, 18. и 21, тачка 2.
2. Железница има право, у случају оправдане претпоставке о повреди, да провери да ли садржај пртљага одговара прописима, ако закони и прописи државе у којој треба извршити проверу то не забрањују. Путника треба позвати да присуствује проверавању; ако он не дође или ако га није могуће пронаћи, проверавање ће се обавити у присуству два сведока који не припадају железници.
3. Ако се утврди преступ, путник је дужан да плати трошкове проузроковане провером.

У случају повреде чл. 17. и 18. железница може да наплати додатак на превознину предвиђен међународним тарифама, поред разлике у превознини и накнаде за евентуалну штету.

Члан 23.

Издавање

1. Пртљаг се издаје уз повраћај пртљажнице и, према потреби, уз плаћање трошкова који терете пошиљку. Железница има право, али није дужна, да провери да ли ималац пртљажнице има право да подигне пртљаг.
2. Када се обављају у складу с прописима који важе у станици која врши издавање, са издавањем пртљага имаоцу пртљажнице изједначени су:
 - а) предаја пртљага царинским или пореским органима у њихова отправништва или складишта, када се ова не налазе под надзором железнице;
 - б) поверавање живих животиња трећим лицима.
3. Ималац пртљажнице може од надлежне службе у упутној станици захтевати издавање пртљага по приспећу воза којим се пртљаг имао превести, а по истеку времена које је потребно за припрему као и за испуњење формалности које захтевају царински или други управни органи.

4. Ако се не поднесе пртљажница, железница ће издати пртљаг само ономе ко докаже своје право; ако доказ изгледа недовољан, железница може захтевати јемство.
5. Пртљаг се издаје у станици за коју је био отправљен. Међутим, на благовремени захтев имаоца пртљажнице, ако околности то дозвољавају и ако то није у супротности с прописима царинских и других управних органа, пртљаг се може вратити још у отправној станици или издати у некој успутној станици уз повраћај пртљажнице и, ако се то тарифом захтева, уз подношење возне карте.
6. Ималац пртљажнице коме се пртљаг не изда сходно тачки 3. може захтевати да му се на пртљажници потврди дан и час када је захтевао издавање.
7. На захтев имаоца права, железница је дужна да у његовом присуству изврши преглед пртљага у циљу утврђивања штете за коју он тврди да постоји. Ималац права може да одбије пријем пртљага ако железница не удовољи његовом захтеву.
8. У свему осталом, издавање пртљага се врши сходно прописима који важе у станици која врши издавање.

Глава III

Заједничке одредбе о превозу путника и пртљага

Члан 24.

Испуњавање административних формалности

Путник је дужан да се придржава прописа царинских и других управних органа како у погледу своје личности и животиња које са собом уноси, тако и у погледу прегледа свог ручног пртљага и пртљага. Он треба да присуствује том прегледу, сем у случајевима који су предвиђени законима и прописима сваке државе. Железница не сноси одговорност према путнику за штету насталу у случају да он не води рачуна о овим обавезама.

Члан 25.

Накнада, враћање и доплата

1. Превознина се враћа потпуно или делимично:

- а) ако возна карта није била коришћена или је искоришћена делимично,
- б) ако је због недостатка места возна карта била коришћена у нижем разреду или возу нижег реда од онога за који је била издата,
- ц) ако је пртљаг био подигнут још у отправној или у некој успутној станици.

2. Међународним тарифама утврђује се које исправе и потврде треба поднети уз захтев за враћање, који се износи враћају, као и таксе које од њих треба одбити.

У одређеним случајевима, тим тарифама се може искључити враћање превознине или исто подвргнути одређеним условима.

3. Сваки захтев за враћање заснован на претходним тачкама и на одредбама члана 10. тачка 1. под б) гаси се ако није поднет железници у року од шест месеци. Тај рок

почиње да тече, за возне карте, од следећег дана по истеку њиховог рока важења, а за пртљажнице, од дана њиховог издавања.

4. У случају неправилне примене тарифе или грешке у израчунавању превознине и других трошкова, железница враћа више плаћени износ, а путник доплаћује мање плаћени износ, само ако је разлика већа од једне обрачунске јединице по возној карти или по пртљажници.

5. Приликом израчунавања више наплаћених или мање плаћених износа примењује се службени курс прерачунавања који је важио на дан наплате превознине. Ако се плаћање врши у другој валути, а не у валути у којој је превознина наплаћена, примењује се курс који важи на дан овог плаћања.

6. У свим случајевима који нису предвиђени у овом члану, и у недостатку споразума између железница, примењују се прописи који важе у отправној земљи.

Део Ш

ОДГОВОРНОСТ

Глава I

Одговорност железнице за смрт и повреде путника

Члан 26.

Основ одговорности

1. Железница је одговорна за штету насталу услед смрти, рањавања или сваке друге телесне или душевне повреде путника, проузрокованих неким удесом у току превоза железницом, који се десио за време док се путник налазио у колима, улазио или излазио из кола.

Железница је, осим тога, одговорна и за штету насталу услед потпуног или делимичног губитка или оштећења предмета које је путник, жртва таквог удеса, имао било код себе, или носио са собом као ручни пртљаг, подразумевајући и животиње.

2. Железница се ослобађа ове одговорности:

а) ако је удес био проузрокован околностима изван обављања превоза које железница, и поред потребног настојања имајући у виду особености случаја, није могла да избегне нити да отклони њихове последице;

б) потпуно или делимично, ако је удес наступио кривицом путника или његовим држањем које није у складу с нормалним понашањем путника;

ц) ако је удес настао услед понашања неког трећег лица које железница, и поред потребног настојања имајући у виду особености случаја, није могла да избегне нити да отклони његове последице, ако одговорност железнице није искључена по овом основу, она одговара за целокупну штету у границама Једнообразних правила и без права на евентуалну жалбу против трећег лица.

3. Према Једнообразним правилима железница не одговара за случајеве који нису предвиђени у тачки 1.

4. Одговорна железница у смислу ове главе је железница која према списку линија предвиђених у чл. 3. и 9. Конвенције користи пругу на којој се удес догодио. Ако према споменутом списку постоји заједничко коришћење две железнице, одговорна је свака од тих железница.

Члан 27.

Накнада штете у случају смрти

1. У случају смрти путника, накнада штете обухвата:

а) неопходне трошкове настале услед смрти, нарочито за превоз тела, сахрану и кремирање;

б) ако смрт није наступила одмах, накнаду штете наведену у члану 28.

2. Ако су смрћу путника лица према којима је путник имао или би требало да има у будућности законске обавезе издржавања лишена своје потпоре, треба исто тако и та лица обештетити за тај губитак. Право на тужбу за накнаду штете лицима према којима путник има обавезу издржавања која се не заснива на закону, регулише се унутрашњим правом.

Члан 28.

Накнада штете у случају повреде

У случају рањавања или сваке друге телесне или душевне повреде путника, накнада штете обухвата:

а) неопходне трошкове, нарочито лечења и превоза;

б) накнаду проузроковане штете због потпуне или делимичне неспособности за рад, или због повећања потреба.

Члан 29.

Накнада остале штете

Унутрашњим правом се одређује да ли је и у којој мери железница дужна да надокнади и друге штете осим оних које су предвиђене у чл. 27. и 28, нарочито за душевну и физичку штету (претиум долорис) као и због естетског оштећења.

Члан 30.

Облик и ограничење накнаде штете у случају смрти и повреде

1. Накнаде штете предвиђене у члану 27. тачка 2. и члану 28. под б) морају се платити у новцу. Међутим, ако унутрашње право дозвољава давање ренте, она се може доделити када оштећени путник или имаоци права наведени у члану 27. тачка 2. то захтевају.

2. Висина накнаде штете која се плаћа према тачки 1. одређује се унутрашњим правом. Међутим, код примене Једнообразних правила највећи износ који се има платити у новцу или у годишњој ренти која одговара том износу новца, по сваком путнику,

утврђује се на 70.000 обрачунских јединица, у случају да унутрашње право предвиђа ограничење у мањем износу.

Члан 31.

Ограничење накнаде штете у случају оштећења или губитка предмета

Ако је железница одговорна према члану 26. тачка 1. став 2, дужна је да надокнади штету до износа од 700 обрачунских јединица по сваком путнику.

Члан 32.

Забрана ограничења одговорности

Аутоматски су ништавне тарифне одредбе и посебни споразуми закључени између железнице и путника, који имају за циљ да се железница унапред ослободи, потпуно или делимично, одговорности у случају смрти или повреде путника или којима се пребацује терет доказивања који пада на железницу или се предвиђају ограничења мања од ограничења утврђених у члану 30, тачка 2. и у члану 31. Међутим, ова ништавност не повлачи и ништавност уговора о превозу.

Члан 33.

Мешовити превози

1. Под резервом тачке 2. одредбе о одговорности железнице у случају смрти или повреде путника не примењују се на штете настале за време превоза на линијама које нису железничке уписаним у списак линија предвиђеним у члановима 3. и 10. Конвенције.

2. Међутим, ако се железничка возила превозе фериботом, одредбе о одговорности железнице у случају смрти и повреде путника примењују се на штете предвиђене у члану 26, тачка 1, проузроковане неким удесом у вези с превозом железницом, који се десио док се путник налазио у односним колима, улазио или излазио из тих кола.

У сврхе примене претходног става, као "држава на чијој се територији догодио удес", сматра се она држава под чијом заставом плови ферибот.

3. Ако је железница, услед изузетних околности, принуђена да привремено обустави саобраћај и да путнике превози другим превозним средством сама или преко трећих лица, она је и према праву које важи за ту врсту превоза одговорна. Међутим, члан 18. Конвенције и чл. 8, 48. до 53. и 55. Једнообразних правила имају се примењивати.

Глава II

Одговорност железнице за пртљаг

Члан 34.

Заједничка одговорност железнице

1. Железница која је примила на превоз пртљаг и издала пртљажницу, одговорна је за извршење превоза на целом превозном путу до издавања.

2. Свака следећа железница, самим тим што је преузела пртљаг, учествује у уговору о превозу и преузима обавезе које из њега проистичу, не нарушавајући одредбе члана 51 , тачка 3. у погледу упутне железнице.

Члан 35.

Обим одговорности

1. Железница одговара за штету насталу због потпуног или делимичног губитка или оштећења пртљага од пријема на превоз до издавања, као и за закашњење у испоруци.
2. Железница се ослобађа те одговорности ако је губитак, оштећење или закашњење у испоруци проузроковано кривицом путника, неким његовим захтевом, када до железнице нема кривице, маном пртљага или околностима које железница није могла да избегне нити да отклони њихове последице.
3. Железница се ослобађа ове одговорности ако је губитак или оштећење настало због посебне опасности која је у вези с једном или више доле наведених чињеница:
 - а) недостајање паковања или недовољно паковање,
 - б) посебна природа пртљага,
 - ц) предаја на превоз предмета искључених од превоза.

Члан 36.

Терет доказивања

1. Доказивање да је губитак, оштећење или закашњење у испоруци проузроковано једном од чињеница предвиђених у члану 35, тачка 2, пада на терет железнице.
2. Ако железница утврди да је, с обзиром на околности, губитак или оштећење могло настати због једне или више посебних опасности предвиђених у члану 35, тачка 3, претпоставља се да је штета настала услед тих опасности. Ималац права, међутим, задржава право доказивања да штета није, потпуно или делимично, настала због неке од тих опасности.

Члан 37.

Претпоставке о губитку пртљага

1. Ималац права може, без пружања других доказа, сматрати да је комад изгубљен ако му није био издат или стављен на располагање у року од четрнаест дана од захтева за издавање поднетог према члану 23 , тачка 3.
2. Ако се комад који се сматра изгубљеним пронађе у року од године дана од захтева за издавање, железница мора о томе известити имаоца права, ако је његова адреса позната или се може пронаћи.
3. У року од тридесет дана по пријему овог извештаја, ималац права може захтевати да му се комад изда у некој од станица на превозном путу. У том случају, он мора да плати трошкове превоза комада од отправне станице до станице у којој се врши издавање и да врати примљену одштету по одбитку трошкова који су, евентуално, били обухваћени том одштетом. Он ипак задржава право на одштету због закашњења у испоруци према члану 40 .

4. Ако се пронађени комад не затражи у року предвиђеном у тачки 3, или ако је комад пронађен тек по истеку једне године од захтеваног издавања, железница њиме располаже према законима и прописима своје државе.

Члан 38.

Одштета у случају губитка

1. У случају потпуног или делимичног губитка пртљага, железница је дужна да, без икакве друге накнаде штете, плати:

а) ако је висина штете доказана, одштету у тој висини, али највише 34 обрачунске јединице за сваки килограм бруто масе који недостаје или 500 обрачунских јединица по комаду;

б) ако висина штете није доказана, паушалну одштету од 10 обрачунских јединица за сваки килограм бруто масе који недостаје или 150 обрачунских јединица по комаду.

Начин обештећења, по килограму или по комаду, утврђује се међународним тарифама.

2. Железница је, поред тога, дужна да врати превознину, царинске дажбине и друге износе плаћене у вези с превозом изгубљеног комада.

Члан 39.

Одштета у случају оштећења

1. У случају оштећења пртљага железница је дужна да, без икакве друге накнаде штете, плати одштету која одговара умањењу вредности пртљага.

Одштета не може премашити:

а) ако је цео пртљак оштећењем изгубио вредност, износ који би се морао платити у случају потпуног губитка;

б) ако је само један део пртљага оштећењем изгубио вредност, износ који би се морао платити у случају губитка оштећеног дела.

Члан 40.

Одштета у случају закашњења у испоруци

1. У случају закашњења у испоруци пртљага, железница је дужна да, за свака отпочета двадесет четири часа, рачунајући од захтева за издавање, али највише за четрнаест дана, плати:

а) ако ималац права докаже штету, укључујући и оштећење, одштету у висини штете, али највише 0,40 обрачунске јединице за сваки килограм бруто масе пртљага или 7 обрачунских јединица по комаду, издатог са закашњењем;

б) ако ималац права не докаже штету, паушалну одштету од 0,07 обрачунских јединица за сваки килограм бруто масе пртљага или 1,40 обрачунских јединица по комаду, издатог са закашњењем.

Начин обештећења, по килограму или комаду, утврђује се међународним тарифама.

2. У случају потпуног губитка пртљага, одштета предвиђена у тачки 1. не може се платити поред одштете из члана 38 .
3. У случају делимичног губитка пртљага, одштета предвиђена у тачки 1. плаћа се за део који није изгубљен.
4. У случају оштећења пртљага које није настало због закашњења у испоруци, одштета предвиђена у тачки 1. плаћа се, према случају, поред одштете из члана 39.
5. Одштета предвиђена у тачки 1. заједно са одштетом из чл. 38. и 39. не може ни у ком случају бити већа од одштете коју би требало платити у случају потпуног губитка пртљага.

Члан 41.

Праћени аутомобили

1. У случају закашњења приликом утовара које је проузроковала железница или закашњења у испоруци праћеног аутомобила, железница је дужна да плати, ако ималац права докаже проузроковану штету, одштету чији износ не може премашити превознину за возило.
2. Ако ималац права одустане од уговора о превозу, у случају закашњења приликом утовара које је проузроковала железница, износ превознине за возило и за путнике враћа се имаоцу права. Осим тога, ималац права може да захтева, када докаже да је штета настала услед тог закашњења, одштету чији износ не може премашити превознину за возило.
3. У случају потпуног или делимичног губитка возила, одштета која се плаћа имаоцу права за доказану штету израчунава се на основу уобичајене вредности возила и не може премашити 4000 обрачунских јединица. Приколица са или без тавара се сматра као једно возило.
4. За предмете остављене у возилу, железница одговара само у случају своје кривице. Укупна одштета не може да премаше 700 обрачунских јединица.
За предмете остављене на возилу железница не одговара.
5. Остале одредбе о одговорности за пртљак примењују се такође на превоз праћених аутомобила.

Глава III

Заједничке одредбе о одговорности

Члан 42.

Одштета у случају зле намере или крајњег нехата

Ако је штета проузрокована злонамерно или крајњом непажњом железнице, одредбе чл. 30 , 31. и 38. до 41. Једнообразних правила или одредбе које предвиђа унутрашње право којима се ограничава одштета на одређени износ, не примењују се.

У случају крајњег нехата, одштета за губитак, оштећење или закашњење у испоруци пртљага ограничава се на двоструке износе предвиђене у чл. 38. до 41 .

Члан 43.

Камата на одштету

1. Ималац права може захтевати камату на одштету која износи пет посто годишње почев од дана подношења рекламације према члану 49 , или ако рекламације није било, од дана подизања тужбе.
2. Међутим, за одштете које се дугују према чл. 27. и 28. камата тече тек од дана када су настале околности на основу којих је одређен износ одштете, ако је тај дан после дана подношења рекламације или подизања тужбе.
3. Код превоза пртљага камата се плаћа само ако одштета премашује 4 обрачунске јединице по пртљажници.
4. Код превоза пртљага, ако ималац права у одговарајућем року који му је одређен, не достави железници исправе којима доказује своје право и које су потребне за коначно решење рекламације, камата не тече за време од истека овог рока до стварне предаје исправе.

Члан 44.

Одговорност у случају нуклеарних удеса

Железница се ослобађа одговорности на основу Једнообразних правила ако је штета проузрокована нуклеарним удесом и ако је, према законима и прописима једне државе којима се регулише одговорност у области нуклеарне енергије, за ову штету одговоран корисник нуклеарног уређаја или неко друго одговорно лице.

Члан 45.

Одговорност железнице за своје службенике

1. Железница одговара за своје службенике и за друга лица која користи при вршењу превоза.
2. Међутим, ако на захтев путника ови службеници и друга лица чине услуге које не спадају у дужност железнице, сматра се да раде за рачун путника коме чине те услуге.

Члан 46.

Остале тужбе

1. У свим случајевима у којима се примењују Једнообразна правила, свака тужба због одговорности, било по ком основу, може се подићи против железнице само под условима и у границама предвиђеним овим правилима.
2. Исто важи и за сваку тужбу која се подиже против службеника и других лица за које железница одговара на основу члана 45.

Члан 47.

Посебне одредбе

1. Са изузетком члана 41 , одговорност железнице за штету проузроковану закашњењем или укидањем воза или губитком везе, подлеже законима и прописима државе у којој се случај десио.

2. Са изузетком члана 26. железница одговара за предмете и животиње над којима према члану 15 , тачка 5. надзор врши путник, као и за предмете које путник има код себе, само у случају своје кривице.

3. Остали чланови Дела III и IV не примењују се на случајеве из тач. 1. и 2.

Део IV

ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА

Члан 48.

Утврђивање делимичног губитка или оштећења пртљага

1. Ако железница открије или посумња да постоји делимичан губитак или оштећење пртљага или ако имаоца права то тврди, железница је дужна да одмах и, ако је могућно у присуству имаоца права, састави записник којим се утврђује, према врсти штете, стање пртљага, његова маса и по могућности висина штете, њен узрок и време када се догодила.

Један примерак записника даје се бесплатно имаоцу права.

2. Ако имаоца права не прихвата чињенице утврђене у записнику, он може захтевати да се стање и маса пртљага, као и узрок и износ штете утврде уз помоћ вештака кога именују стране или суд. Поступак се спроводи према законима и прописима државе у којој се врши утврђивање.

3. У случају губитка комада имаоца права је дужан да пружи што тачнији опис изгубљених комада како би олакшао поступак железници.

Члан 49.

Рекламације

Рекламације које се односе на одговорност железнице у случају смрти или повреде путника морају се писмено упутити једној од следећих железница:

а) одговорној железници; ако су према члану 26 , тачка 4. одговорне две железнице, једној од њих;

б) полазној железници;

ц) упутној железници;

д) железници пребивалишта или уобичајеног места боравка путника уколико та железница има седиште на територији државе чланице.

2. Остале рекламације које се односе на уговор о превозу морају се писмено упутити железници назначеној у члану 51. тач. 2. и 3. Приликом решавања рекламације железница може захтевати да јој се врате возне карте или пртљажнице.

3. Право подношења рекламације припада лицима која на основу члана 50. имају право на подизање тужбе против железнице.

4. Возне карте, пртљажнице и остале исправе које имаоца права сматра да треба да приложи рекламацији морају се поднети у оригиналу или у препису који мора бити прописно оверен, ако железница то захтева.

Члан 50.

Лица која имају право на тужбу против железнице

Право на подизање тужбе против железнице има лице које поднесе, у зависности од случаја, возну карту или пртљажницу, или које докаже своје право на неки други начин.

Члан 51.

Железнице против којих се може подизати тужба

1. Тужба која је заснована на одговорности железнице за смрт и повреде путника може се подићи само против одговорне железнице у смислу члана 26, тачка 4. У случају заједничког коришћења две железнице, тужилац има право избора између њих.
2. Тужба ради враћања износа плаћеног на основу уговора о превозу може се подизати против железнице која је наплатила тај износ или против железнице у чију је корист био наплаћен.
3. Остале тужбе из уговора о превозу могу се подизати против отправне железнице, упутне железнице или оне железнице на којој се десио случај који даје основ за тужбу. Упутна железница може бити тужена чак и ако није примила пртљаг.
4. Ако тужилац има право да бира између више железница, његово право избора гаси се чим поднесе тужбу против једне од тих железница.
5. Поред железница које су означене у тач. 2. и 3. тужба се може подизати и против неке друге железнице, ако се подноси као противтужба или као приговор у поступку који се односи на главну тужбу засновану на истом уговору о превозу.

Члан 52.

Надлежност

1. Тужбе засноване на одговорности железнице за смрт и повреде путника могу се подићи само код надлежног суда државе на чијој се територији догодио удес путнику, осим ако није друкчије одређено споразумима између држава или концесијама.
2. Остале тужбе засноване на Једнообразним правилима могу се подизати само код надлежног суда државе којој припада тужена железница, осим ако није друкчије одређено споразумима између држава или концесијама.

Када нека железница користи самосталне мреже у разним државама, свака од ових мрежа сматра се као посебна железница у смислу ове тачке.

Члан 53.

Гашење права на тужбу због одговорности за смрт и повреде путника

1. Свака тужба имаоца права заснована на одговорности железнице за смрт и повреде путника гаси се, ако ималац права не пријави удес путника у року од три месеца пошто је сазнао за штету, једној од железница којој се може поднети рекламација према члану 49. тачка 1.

Ако ималац права пријави усмено удес железници, она је дужна да му изда потврду о усменој пријави.

2. Међутим, право на тужбу се не гаси:

- а) ако је у року предвиђеном у тачки 1. ималац права поднео рекламацију једној од железница наведених у члану 49. тачка 1;
- б) ако је у року предвиђеном у тачки 1. одговорна железница, или, ако су према члану 26. тачка 4. одговорне две железнице, једна од њих дознала за удес путника на неки други начин;
- ц) ако удес није био пријављен, или је био пријављен касно, због околности које се не могу приписати имаоцу права;
- д) ако ималац права докаже да се удес догодио кривицом железнице.

Члан 54.

Гашење права на тужбу из уговора о превозу пртљага

1. Пријемом пртљага од стране имаоца права престаје свако право на тужбу против железнице које настаје из уговора о превозу, у случају делимичног губитка, оштећења или закашњења у испоруци.

2. Међутим, право на тужбу се не гаси:

- а) у случају делимичног губитка или оштећења, ако је
 - 1) губитак или оштећење утврђено према члану 48. пре него што је ималац права примио пртљаг;
 - 2) утврђивање, које је требало извршити према члану 48, било пропуштено само кривицом железнице;
- б) у случају штете која се споља није могла приметити, а утврђена је пошто је ималац права преузео пртљаг, ако он:
 - 1) захтева утврђивање према члану 48. одмах после открића штете, а најкасније у року од три дана од преузимања пртљага и
 - 2) докаже, сем тога да се штета догодила у времену од пријема на превоз до издавања;
- ц) у случају закашњења у испоруци, ако ималац права у року од двадесет једног дана поднесе захтев једној од железница наведених у члану 51, тачка 3;
- д) ако ималац права докаже да је штета проузрокована намерно или услед крајње непажње железнице.

Члан 55.

Застаревање потраживања

1. Тужбе за накнаду штете засноване на одговорности железнице за смрт и повреде путника застаревају:

- а) што се тиче путника, за три године од првог дана после удеса;

б) што се тиче других ималаца права, за три године од првог дана по смрти путника, с тим да овај рок не може бити дужи од пет година од првог дана после удеса.

2. Остале тужбе које настају из уговора о превозу застаревају за годину дана.

Међутим, рок застаревања износи две године за тужбе:

а) због штете проузроковане намерно;

б) због преваре.

3. Застаревање предвиђено у тачки 2. почиње да тече код тужбе:

а) за накнаду штете због потпуног губитка - од четрнаестог дана по истеку рока предвиђеног у члану 23, тачка 3;

б) за накнаду штете због делимичног губитка, оштећења или закашњења у испоруци - од дана издавања;

ц) за наплату или враћање превознине, споредне услуге или додатака на превознину, или за исправку у случају неправилне примене тарифе или погрешног обрачуна или наплате - од дана плаћања, или ако није било плаћања - од дана када је плаћање требало да буде извршено;

д) за доплату коју захтевају царински или други управни органи - од дана када је односни орган поставио захтев;

е) у свим другим случајевима који се односе на превоз путника - од дана истека важења возне карте.

Дан назначен као почетак застаревања никада се не рачуна у тај рок.

4. Ако је железници поднета рекламација према члану 49. са потребним исправама којима се доказује право, застаревање се обуставља до дана када железница писмено одбије рекламацију и врати исправе. Ако се рекламација усвоји делимично, застаревање тече даље за спорни део рекламације. Доказ о пријему рекламације или о одговору и враћању исправа мора да поднесе страна која ту чињеницу истиче.

Накнадне рекламације у вези с истим предметом не обустављају застаревање.

5. Застарела тужба не може се више подизати чак ни у виду противтужбе или приговора на тужбу.

6. Поред претходних одредаба, обустава и прекид застаревања се регулишу унутрашњим правом.

Део V

ОДНОСИ ИЗМЕЂУ ЖЕЛЕЗНИЦА

Члан 56.

Обрачун између железница

Свака железница дужна је да исплати заинтересованим железницама део који им припада од превознине коју је она наплатила или коју је требало да наплати.

Члан 57.

Регрес у случају губитка или оштећења

1. Железница која је на основу Једнообразних правила исплатила одштету за потпун или делимичан губитак или оштећење пртљага, има право на регрес од железница које су учествовале у превозу, према следећим одредбама:

- а) железница која је проузроковала штету, одговара за исту сама;
- б) ако је штету проузроковало више железница, свака од њих одговара за штету коју је она проузроковала; ако је то немогуће утврдити, штета се дели између железница према начелима наведеним под ц);
- ц) ако се не може доказати да је штету проузроковала једна железница или више њих, одштета се дели између свих железница које су учествовале у превозу, изузев оних железница које докажу да штета није била проузрокована на њиховим пругама; подела се врши сразмерно броју тарифних километара.

2. У случају да је нека железница неспособна за плаћање, њен неплаћени удео се расподељује између осталих железница које су учествовале у превозу, сразмерно броју тарифних километара.

Члан 58.

Регрес у случају одштете због закашњења у испоруци

Члан 57. примењује се и у случају плаћања одштете због закашњења у испоруци. Ако је закашњење проузроковало више железница, одштета се дели између тих железница сразмерно трајању закашњења на њиховим пругама.

Члан 59.

Поступак у вези са регресом

1. Железница од које се тражи регрес не може ни у ком случају да оспори основаност плаћања извршеног од стране железнице која тражи регрес предвиђен у чл. 57. и 58, ако је одштета утврђена судским путем и ако је ова железница прописно позвана на суд чиме јој је било омогућено да се умеша у поступак. Суд коме је поднета главна тужба одређује рокове за саопштавање и за ступање у спор.

2. Железница која тражи регрес дужна је да истом тужбом обухвати све заинтересоване железнице са којима се није поравнала; у противном, губи право регреса против оних железница које није тужила.

3. Суд је дужан да истом пресудом обухвати све регресне захтеве који су му поднети.

4. Тужене железнице не могу захтевати никакав накнадни регрес.

5. Регресни поступак се не може спајати с поступком за накнаду штете који покреће ималац права из уговора о превозу.

Члан 60.

Надлежност за регресе

1. За све тужбе због регреса искључиво је надлежан суд у седишту железнице од које се тражи регрес.
2. Ако тужбу треба подићи против више железница, железница-тужилац има право да између судова који су надлежни према тачки 1. изабере суд коме подноси свој захтев.

Члан 61.

Споразуми о регресима

Железнице могу путем споразума одступати од одредаба овог дела о међусобним регресима, изузев од одредбе у члану 59. тачка 5.

Део VI

ПОСЕБНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 62.

Одступања

Одредбе Једнообразних правила не могу се примењивати противно одредбама које су поједине државе обавезне да закључе у међусобном саобраћају у смислу примене извесних уговора, као што су уговори о Европској заједници за угљ и челик и о Европској економској заједници.

Додатак Б Конвенције о међународним превозима железницама (COTIF) од 9. маја 1980. године

ЈЕДНООБРАЗНА ПРАВИЛА О УГОВОРУ О МЕЂУНАРОДНОМ ПРЕВОЗУ РОБЕ ЖЕЛЕЗНИЦАМА (CIM)

Део I

ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Подручје примене

1. Са изузетима предвиђеним у члану 2. Једнообразна правила се примењују на све пошиљке ствари које су предате на превоз са директним товарним листом издатим за превозни пут који прелази преко подручја најмање две државе и обухвата искључиво пруге уписане у списак предвиђен у чл. 3. и 10. Конвенције.
2. У Једнообразним правилима израз "станица" означава: железничке станице, луке пловидбених линија и све остале пословнице транспортних предузећа отворене ради извршења уговора о превозу.

Члан 2.

Изузеци од подручја примене

1. Пошиљке чија се отправна и упутна станица налазе на подручју исте државе и које прелазе преко територије друге државе само у транзиту, не потпадају под Једнообразна правила:

- а) ако пруге преко којих се врши транзит користи искључиво једна железница полазне државе, или
- б) ако су се заинтересоване државе или железнице сагласиле да те пошиљке не сматрају међународним.

2. Пошиљке између станица две суседне државе и пошиљке између станица две државе у транзиту преко подручја треће државе, ако пруге преко којих се врши превоз користи искључиво железница једне од ове три државе, потпадају под прописе који се на тој железници примењују на унутрашње превозе, ако пошиљалац, употребом одговарајућег товарног листа, то захтева и ако се закони и прописи ниједне од заинтересованих држава томе не противе.

Члан 3.

Обавеза превозења

1. Железница је дужна да, према условима Једнообразних правила, изврши сваки превоз ствари у колским пошиљкама:

- а) уколико се пошиљалац придржава Једнообразних правила, допунских одредаба и тарифа;
- б) уколико се превоз може извршити са особљем и редовним превозним средствима која задовољавају редовне потребе саобраћаја;
- ц) уколико превоз није спречен околностима које железница није могла да избегне и чије отклањање не зависи од ње.

2. Железница је дужна да прими на превоз ствари за чији су утовар, претовар или истовар потребна нарочита постројења, само ако односне странице располажу таквим постројењима.

3. Железница је дужна да прими само ствари чији се превоз може извршити без одлагања; прописима који важе у отправној станици одређују се случајеви у којима ствари које не испуњавају тај услов треба привремено примити на ускладиштење.

4. Када надлежни органи одлуче да се:

- а) саобраћај укине или обустави потпуно или делимично,
- б) извесне пошиљке искључе од превоза или само условно дозволе,

те се мере морају без одлагања саопштити јавности и железницама које о томе обавештавају железнице других држава ради објављивања.

5. Железнице могу споразумно одлучити да концентришу превоз ствари на извесним релацијама, преко одређених граничних прелаза и транзитних земаља.

Ове мере саопштавају се Централном бироу. Железнице их уносе у посебне спискове, објављују на начин предвиђен за међународне тарифе и оне ступају на снагу месец дана од дана када је дато саопштење Централном бироу.

6. Свака повреда одредаба овог члана од стране железнице може дати право на тужбу за накнаду причињене штете.

Члан 4.

Предмети искључени од превоза

Од превоза су искључени:

- а) предмети чији је превоз забрањен, макар само на једној од територија превозног пута;
- б) предмети чији превоз спада у надлежност поште, макар само на једној од територија превозног пута;
- ц) предмети који по свом обиму, маси или паковању, нису подесни за тражени превоз с обзиром на постројења или саобраћајна средства, макар само једне железнице учеснице у превозу;
- д) материје и предмети који су искључени од превоза према Правилнику о међународном железничком превозу, опасних ствари (RID), Прилог I Једнообразних правила, осим изузетака предвиђених у члану 5. тачка 2.

Члан 5.

Предмети који се примају на превоз под одређеним условима

1. Примају се на превоз под одређеним условима:

- а) материје и предмети који се превозе према условима RID-а или споразума и тарифних одредаба предвиђених у тачки 2;
- б) посмртни остаци, железничка возила на сопственим точковима, живе животиње, пошиљке чији превоз представља посебне тешкоће због њиховог обима, масе или паковања, превозе се под условима предвиђеним допунским одредбама; те одредбе могу да одступе од Једнообразних правила.

Живе животиње морају имати пратиоца кога одређује пошиљалац. Пратилац, међутим, није потребан када је то предвиђено међународним тарифама или када су железнице учеснице у превозу одустале од праћења на захтев пошиљалоца; у том случају, уколико није другачије договорено, железница се ослобађа одговорности за сваки губитак или оштећење које настане као резултат опасности која је праћењем требало да се избегне.

2. Две или више држава, споразумима, или две или више железница, тарифним одредбама, могу уговорити услове који треба да се испуне за извесне материје или извесне предмете искључене од превоза према RID-у, како би они ипак били примљени на превоз.

Државе или железнице могу на исти начин да ублаже услове пријема за превоз предвиђене RID-ом.

Ови споразуми и тарифне одредбе морају се објавити и саопштити Централном бироу који о томе обавештава државе.

Члан 6.

Тарифе. Посебни споразуми

1. Превознина и накнаде за споредне услуге рачунају се према тарифама које су на снази и које су прописно објављене у свакој држави, а које важе на дан закључења уговора о превозу, чак и онда када се превознина рачуна посебно за разне делове превозног пута.
2. Тарифе морају садржати све посебне услове који се примењују за превоз, а нарочито податке потребне за рачунање превознине и накнада за споредне услуге, а према потреби, услове за прерачунавање валута.

Услови тарифа могу одступати од Једнообразних правила само ако ова правила то изричито предвиђају.

3. Тарифе се морају примењивати према свима под истим условима.
4. Железнице могу закључити посебне споразуме који садрже снижења превознине и друге олакшице, уколико се слични услови одобравају корисницима превоза који се налазе у сличним положајима.

Снижење превознине или друге олакшице могу се одобравати за потребе железнице, јавних служби или у добротворне сврхе.

Објављивање мера предузетих према првом и другом ставу није обавезно.

5. У међународном саобраћају може се прописати обавезна примена међународних тарифа, искључујући унутрашње тарифе.

Примена неке међународне тарифе може се условити њеним изричитим захтевом у товарном листу.

6. Сматра се да су тарифе и измене тарифа прописно објављене од тренутка када железница стави на располагање корисницима превоза све појединости.

Објављивање међународних тарифа обавезно је само у оним државама чије железнице учествују у тим тарифама као отправна или упутна железница.

7. Повећања међународних тарифа и остале одредбе којима се отежавају услови превоза предвиђени тим тарифама ступају на снагу најраније петнаест дана по њиховом објављивању, изузев у следећим случајевима:

а) ако међународна тарифа предвиђа проширење унутрашње тарифе на целокупни превозни пут, примењују се рокови за објављивање те унутрашње тарифе;

б) ако су повећања међународне тарифе последица општег повећања унутрашњих тарифа једне од железница учесница, та повећања ступају на снагу следећег дана по њиховом објављивању, под условом да је најмање петнаест дана унапред објављено да ће се међународна тарифа прилагодити повећању унутрашњих тарифа; ова објава, међутим, не сме уследити пре дана објављивања повећања тарифа унутрашњих превоза;

ц) ако се превознина и накнада за споредне услуге предвиђене међународним тарифама морају мењати због измене курсева, или ако се морају исправити очигледне грешке, те измене и исправке ступају на снагу следећег дана по њиховом објављивању.

8. У државама у којима не постоји обавеза објављивања извесних тарифа, нити њихова примена према свим корисницима превоза под истим условима, одредбе овог члана се не примењују уколико садрже такву обавезу.

9. Железница може да наплати, осим превознине и накнаде за споредне услуге предвиђених тарифама, само своје издатке. Ови издаци се морају прописно утврдити и посебно зарачунати у товарни лист са свим потребним правдањима. Када се ова правдања састоје од исправа приложених товамом листу и ако плаћање тих издатака пада на терет пошиљаоца, ове исправе се не издају примаоцу са товарним листом, већ се предају пошиљаоцу са обрачуном трошкова споменутих у члану 15. тачка 7.

Члан 7.

Обрачунска јединица. Курсеви прерачунавања или примања новца

1. Обрачунска јединица предвиђена у Једнообразним правилима је специјално право вучења које примењује Међународни монетарни фонд.

Вредност домаће валуте државе чланице Међународног монетарног фонда, у специјалном праву вучења, израчунава се према поступку за одређивање вредности који примењује Међународни монетарни фонд у свом пословању и трансакцијама.

2. Вредност домаће валуте државе нечланице Међународног монетарног фонда у специјалном праву вучења израчунава се на начин који утврди та држава.

Ово израчунавање мора да изрази у домаћој валути стварну вредност што је могуће ближе оној која би се добила применом тачке 1.

3. За државу нечланицу Међународног монетарног фонда, чије законодавство не дозвољава примену тачке 1. или тачке 2, обрачунска јединица предвиђена Једнообразним правилима одговара вредности три златна франка.

Златни франак представља $10/31$ грама злата финоће 0,900.

Прерачунавање златног франка мора да изрази у домаћој валути стварну вредност што је могуће ближе оној која би се добила применом тачке 1.

4. У току три месеца од ступања на снагу Конвенције и сваки пут када се измени њихов поступак израчунавања, односно вредност њихове домаће валуте у односу на обрачунску јединицу, државе саопштавају Централном бироу свој поступак за израчунавање према тачки 2. односно резултате прерачунавања према тачки 3.

Централни биро обавештава државе о овим саопштењима.

5. Железница је дужна да објављује курсеве по којима:

а) врши прерачунавање износа изражених у страним валутама који се плаћају у домаћем новцу (курсеви прерачунавања);

б) прима плаћања у страном новцу (курсеви примања).

Члан 8.

Посебне одредбе за извесне превозе

1. За превоз кола корисника превоза предвиђене су посебне одредбе у Правилнику о међународном железничком превозу кола корисника превоза (РИП), Прилог II Једнообразних правила.
2. За превоз контејнера предвиђене су посебне одредбе у Правилнику о међународном железничком превозу контејнера (РИЦо), Прилог III Једнообразних правила.
3. За превоз експресних пошиљака железнице могу путем тарифних одредаба уговорити посебне одредбе у сагласности с Правилником о међународном железничком превозу експресних пошиљака (РИЕх) Прилог IV Једнообразних правила.
4. Две или више држава, споразумима, или две или више железница, допунским или тарифним одредбама, могу уговорити услове превоза који одступају од Једнообразних правила за:
 - а) пошиљке са преносном превозном исправом,
 - б) пошиљке које се могу издати само уз предају дупликата товамог листа,
 - ц) пошиљке новина,
 - д) пошиљке одређене за сајмове и изложбе,
 - е) пошиљке прибора за утовар и средстава за заштиту од топлоте и хладноће ствари које се превозе;
 - ф) пошиљке које се на целом или делу превозног пута, превозе са товарним листом који не служи као исправа за зарачунавање и обрачун;
 - г) пошиљке које се превозе са исправом на основу које се врши аутоматски пренос података.

Члан 9.

Допунске одредбе

1. Две или више држава, или две или више железница, могу донети допунске одредбе у циљу извршења Једнообразних правила. Оне могу одступати од Једнообразних правила само ако ова правила то изричито предвиђају.
2. Допунске одредбе ступају на снагу и објављују се на начин предвиђен законима и прописима сваке државе. Допунске одредбе и њихово ступање на снагу саопштава се Централном бироу.

Члан 10.

Унутрашње право

1. У недостатку прописа у Једнообразним правилима, допунским одредбама и међународним тарифама, примењује се унутрашње право.
2. Под унутрашњим правом подразумева се право државе у којој ималац права остварује своја права, укључујући и правила о сукобу закона.

Део II

ЗАКЉУЧЕЊЕ И ИЗВРШЕЊЕ УГОВОРА О ПРЕВОЗУ

Члан 11.

Закључење уговора о превозу

1. Уговор о превозу је закључен чим отправна станица прими на превоз ствари са товарним листом. Пријем се потврђује стављањем жига отправне станице или отиска рачунара, са датумом пријема на товарни лист и, у датом случају, на сваки додатни лист.
2. Поступак према тачки 1. мора се обавити одмах по предаји свих ствари које су наведене у товарном листу и, уколико прописи на снази у отправној станици то предвиђају, по плаћању трошкова које је пошиљалац преузео на себе или полагању јемства сходно члану 15. тачка 7. Овај поступак треба да се обави у присуству пошиљача, ако он то захтева.
3. После стављања жига или отиска рачунара товарни лист важи као доказ о закључењу и садржини уговора о превозу.
4. Међутим, у погледу ствари које је пошиљалац дужан да товари на основу тарифа или споразума закључених између њега и железнице, када су такви споразуми дозвољени у отправној станици, наводи у товарном листу који се односе на масу ствари или број комада служе као доказ против железнице само ако је она проверила ову масу или број комада и то потврдила у товарном листу. Ови наводи могу се, према потреби, доказивати и на други начин.

Ако је очигледно да никакав стварни мањак не одговара разлици у маси или броју комада у односу на наводе у товарном листу, онда ови наводи не служе као доказ против железнице. Ово нарочито важи у случају када су кола предата примаоцу са исправним оригиналним пломбама.

5. Железница је дужна да стављањем жига са датумом или отиска рачунара потврди на дубликату товарног листа преузимање и дан пријема ствари на превоз, пре него што дубликат врати пошиљачу.

Овај дубликат нема важност товарног листа који прати пошиљку, нити коносмана.

Члан 12.

Товарни лист

1. Пошиљалац је дужан да поднесе прописно испуњен товарни лист.

За сваку пошиљку треба саставити један товарни лист. Исти товарни лист може се односити само на товар у једним колима. Допунским одредбама могу се предвидети одступања од ових правила.

2. Железнице утврђују, за споровоз и брзовоз, једнообразни образац товарног листа који мора да садржи и дубликат за пошиљача.

Избор товарног листа од стране пошиљача показује да ли ствари треба превести као споровоз или као брзовоз. Захтев да се на једном делу пута ствари превозе као брзовоз,

а на другом као споровоз, није допуштен, осим у случају споразума између свих заинтересованих железница.

За неке саобраћаје, нарочито између суседних земаља, железнице могу у тарифама да пропишу коришћење упрошћеног обрасца товарног листа.

3. Товарни лист мора се штампати на два или евентуално на три језика, од којих најмање један мора бити радни језик Организације.

Међународне тарифе могу одредити језик на коме се морају саставити наводи које пошљалац уписује у товама лист. У недостатку ових одредаба наводи морају бити на једном од службених језика отправне земље са приложеним преводом на једном од радних језика Организације, уколико наводи нису састављени на једном од тих језика.

Наводи пошљалоца у товарном листу морају бити уписати латиницом, уколико допунске одредбе или међународне тарифе не предвидају одступања.

Члан 13.

Садржина товарног листа

1. Товарни лист мора обавезно да садржи:

- а) назначење упутне станице;
- б) име и адресу примаоца; као прималац може бити наведено само једно физичко лице или други правни субјект;
- ц) назначење врсте ствари;
- д) масу или ако ње нема, неку сличну ознаку у складу с прописима који важе у отправној станици;
- е) количину комада и опис амбалаже код денчаних пошљака и код колских пошљака које се састоје од једног или више комада, отпремљених у саобраћају железница/море и које се морају претоварити;
- ф) број кола и, осим тога, за кола корисника превоза, тару код пошљака које товари пошљалац;
- г) тачно набрајање исправа које захтевају царински или други управни органи, које су приложене уз товарни лист или за које је у њему наведено да су стављене на располагање железници у одређеној станици, некој царинарници или код неког другог органа;
- х) име и адресу пошљалоца; као пошљалац може бити наведено само једно физичко лице или други правни субјект; ако прописи који важе у отправној станици то налажу, пошљалац је дужан да своје име и адресу допуни својеручним потписом који може бити одштампан или утиснут жигом.

Прописима који важе у отправној станици за цео превозни пут утврђују се појмови "колска пошљка" и "денчана пошљка".

2. Товарни лист, ако је потребно, треба да садржи све остале наводе предвиђене Једнообразним правилима. Он може да садржи друге наводе само ако су они прописани или дозвољени законима и прописима једне државе, допунским одредбама или тарифама и нису у супротности са Једнообразним правилима.

3. Међутим, пошиљалац може да упише на за то предвиђено место товарног листа назначења која се односе на пошиљку, али само у циљу обавештења примаоца и без икакве обавезе и одговорности железнице.

4. Забрањено је товарни лист замењивати другим исправама или прилагати друге исправе осим оних које су прописане Једнообразним правилима, допунским одредбама или тарифама.

Члан 14.

Превозни пут и тарифе које се примењују

1. Пошиљалац може да наведе превозни пут у товарном листу, назначавајући га граничним тачкама или пограничним станицама, а према потреби, и прелазним станицама између железница; он може навести само оне граничне тачке и пограничне станице које су отворене за саобраћај на односној релацији.

2. Као навођење превозног пута сматра се и:

а) назначење станица у којима треба обавити формалности које захтевају царински или други управни органи, као и станица у којима треба предузети посебно старање о стварима (нега животиња, долеђивању итд.);

б) назначење тарифа које треба применити, уколико је то довољно да се могу утврдити станице између којих треба применити тражене тарифе;

ц) изјава о плаћању свих или једног дела трошкова до X (X означава поименице тарифско сециште између суседних земаља).

3. Железница може поред случајева споменутих у члану 3. тач. 4. и 5. и у члану 33. тачка 1. вршити превоз и другим путем, а не оним који је прописао пошиљалац, само под условом:

а) да се формалности које захтевају царински или други управни органи, као и посебно старање о стварима, врши увек у станицама које је пошиљалац назначио и

б) да превозина и рокови испоруке нису већи од превознине и рокова рачунатих према превозном путу који је пошиљалац одредио.

Одредба под а) се не примењује на денчане пошиљке ако једна од железница учесница у превозу не може да се придржава превозног пута који је пошиљалац изабрао, с обзиром на прописивање превозног пута које проистиче из њене организације међународног превоза денчаних пошиљака.

4. Под резервом тачке 3. трошкови и рокови испоруке рачунају се према превозном путу који је одредио пошиљалац или, у недостатку таквог прописивања, према превозном путу који је изабрала железница.

5. Пошиљалац може одредити у товарном листу које тарифе треба применити. Железница је дужна да примени те тарифе ако су испуњени услови за њихову примену.

6. Ако назначења пошиљаоца нису довољна за утврђивање превозног пута или тарифа које треба применити или, ако поједина назначења нису у међусобном складу,

железница је дужна да изабере онај превозни пут или оне тарифе за које сматра да су најповољније за пошиљаоца.

7. Железница одговара за штету која проистекне из избора према тачки б. само у случају зле намере или крајњег нехата.

8. Ако од отправне до упутне станице постоји међународна тарифа и ако је, у недостатку довољних назначења пошиљаоца, железница применила ту тарифу, она је дужна да имаоцу права, на његов захтев, врати разлику између превознине која је на тај начин рачуната и превознине која би се добила спајањем других тарифа које се могу применити на истом превозном путу, ако ова разлика прелази 4 обрачунске јединице по товарном листу.

На исти начин треба поступити ако је железница у недостатку довољних назначења пошиљаоца применила тарифно сециште иако постоји међународна тарифа повољнија у погледу цене, док су сви остали услови потпуно исти.

Члан 15.

Плаћање трошкова

1. Трошкове (превознина, накнада за споредне услуге, царинске дажбине и други трошкови који настану од пријема на превоз до издавања) плаћа пошиљалац или прималац према ниженаведеним одредбама.

Приликом примене ових одредаба, накнаде које према примењеној тарифи треба код израчунавања превознине додати редовним или изузетним ставовима сматрају се као превознина.

2. Пошиљалац који преузима на себе све или један део трошкова дужан је то навести у товарном листу. примењујући једно од следећих назначења:

а) 1) "франко превознина", ако преузима на себе само превознину;

2) "франко превознина укључиво..." ако преузима на себе и друге трошкове поред превознине; он је дужан да тачно назначи те трошкове додавања која се односе само на накнаду за споредне услуге или друге трошкове који настану од пријема на превоз до издавања, као и износи које наплаћује царина или други управни органи, не смеју имати за последицу дељење укупног износа једне исте категорије трошкова (нпр. укупан износ царина и других дажбина које наплаћују царински органи, такса на додатну вредност која се сматра као посебна категорија);

3) "франко превознина до X" ако преузима на себе превознину до X (X означава поименице тарифно сециште између граничних земаља);

4) "франко превознина укључиво... до X" (X означава поименице тарифно сециште између граничних земаља), ако преузима на себе превознину и друге трошкове до X, изузимајући све трошкове који се односе на наредну земљу или железницу; одредбе тачке 2. примењују се аналогно;

б) "франко сви трошкови", ако преузима на себе све трошкове (превознину, накнаде за споредне услуге, царинске дажбине и друге трошкове);

ц) "франко износ", ако преузима на себе одређени износ. Уколико нема супротне одредбе у тарифама, овај износ треба навести у валути отправне земље.

Накнаде за споредне услуге и други трошкови који се према прописима који важе у отправној станици морају обрачунати за цео превозни пут, као и накнада за обезбеђење испоруке према члану 16. тачка 2. морају се, у случају плаћања трошкова према одредби под а), под 4), увек наплатити од пошиљаоца у целокупном износу.

3. У погледу плаћања трошкова међународних тарифа може се предвидети искључива примена појединих назначења наведених у тачки 2. или примена других назначења.

4. Трошкови које пошиљалац није преузео на себе сматра се да падају на терет примаоца. Међутим, пошиљалац је увек дужан да плати те трошкове, ако прималац није повукао товарни лист нити се користио правима сходно члану 28. тачка 4. нити је изменио уговор о превозу сходно члану 31 .

5. Накнаде за споредне услуге, као што су колска дангубнина, лежарина, вагарина, чија је наплата проузрокована неком чињеницом која се приписује примаоцу, или неким његовим захтевом, мора увек да плати прималац.

6. Отправна железница може захтевати од пошиљаоца да унапред плати трошкове када се ради о стварима које су по нахођењу железнице подложне брзом квару или које због своје незнатне уредности или своје природе не би могле да покрију трошкове.

7. Ако се износ трошкова које пошиљалац преузима на себе не може тачно утврдити приликом предаје на превоз, ови трошкови се уносе у франкатурни рачун који треба обрачунати са пошиљаоцем најкасније тридесет дана по истеку рока испоруке. Железница може, уз издавање признанице, захтевати да се као јемство положи износ који приближно одговара трошковима. Тачан обрачун трошкова на основу назначења у франкатурном рачуну издаје се пошиљаоцу, који враћа признаницу.

8. Отправна станица је дужна да у товарном листу и дубликату, појединачно наведе унапред плаћене трошкове, осим ако се прописима који важе у тој станици не предвиђа да се ови трошкови морају појединачно навести само у дубликату. У случају предвиђеном у тачки 7. ови трошкови се не морају навести појединачно ни у товарном листу нити у дубликату.

Члан 16.

Обезбеђење уредне испоруке

1. За сваку пошиљку може се назначити обезбеђење уредне испоруке. Износ обезбеђења мора се уписати бројкама у товарни лист и назначити у валути отправне земље, у другој валути одређеној тарифама или у обрачунској јединици.

2. Накнада за обезбеђење уредне испоруке рачуна се на цео превозни пут према тарифама отправне железнице.

Члан 17.

Поузеће и предујам

1. Приликом пријема у отправној станици пошиљалац може оптеретити ствари поузећем до износа њихове вредности. Износ поузећа мора бити изражен у валути отправне земље; тарифе могу предвидети изузетке.
2. Железница је дужна да исплати поузеће само ако га је прималац уплатио. Тај износ мора да се стави на располагање у року од тридесет дана по уплати; камата од пет посто годишње наплаћује се по истеку овог рока.
3. Ако су ствари у потпуности или делимично биле издате примаоцу без претходне наплате поузећа, железница је дужна да плати пошиљаоцу штету до износа поузећа, задржавајући право потраживања према примаоцу.
4. За поузећа се наплаћује накнада одређена тарифом; ова накнада треба да се плати и онда ако је поузеће поништено или смањено изменом уговора о превозу сходно члану 30. тачка 1.
5. Предујам је дозвољен само на основу одредаба које важе у отправној станици.
6. Износ поузећа и предујма мора се уписати бројкама у товарни лист.

Члан 18.

Одговорност за наводе у товарном листу

Пошиљалац одговара за тачност навода које унесе у товарни лист. Он сноси све последице које проистекну из чињенице да су ти наводи били неисправни, нетачни, непотпуни или унети на друго место а не на оно које је одређено за њихово уписивање. Ако је ово место недовољно, пошиљалац ће на њему назначити на ком се месту у товарном листу налази допуна навода.

Члан 19.

Стање, паковање и обележавање ствари

1. Ако железница прими на превоз ствари на којима су јасно изражени знаци оштећења, она може захтевати да се стање таквих ствари назначи у товарном листу.
2. Ако природа ствари захтева да оне буду упаковане, пошиљалац их мора упакovati на такав начин да се за време превоза сачувају од потпуног или делимичног губитка и оштећења и да се спречи наношење штете лицима, возним средствима или другим стварима.

Осим тога, паковање мора одговарати прописима који важе у отправној станици.

3. Ако пошиљалац није поступио сходно тачки 2, железница може одбити пријем ствари или захтевати да пошиљалац призна у товарном листу да ствари нису паковане или да паковање није довољно, дајући тачан опис тог стања.
4. Пошиљалац одговара за све последице које настану због тога што ствари нису паковане или што паковање није довољно и дужан је нарочито да накнади штету коју железница услед тога претрпи. Ако у товарном листу није наведено да ствари нису паковане или да паковање није довољно, железница мора доказати постојање тих недостатака.
5. Осим изузетака предвиђених у тарифама, пошиљалац је дужан да на сваки комад денчане пошиљке, или на налепницу коју одобрава железница, испише јасно и трајно,

на начин који не допушта никакву забуну, у пуној сагласности са наводима у товарном листу:

- а) име и адресу примаоца;
- б) упутну страницу.

Подаци под а) и б) морају се налазити и на сваком комаду колске пошиљке отпремљене у саобраћају железница/море, која подлеже претовару.

Старе податке или налепнице пошиљалац је дужан да учини нечитким или да их одстрани.

6. Осим изузетака предвиђених допунским одредбама или тарифама, лако ломљиве ствари или ствари које се могу расути у колима, као и оне које могу запрљати или оштетити друге ствари, превозе се само као колске пошиљке, уколико нису тако упаковане или везане да се не могу разбити, изгубити, односно запрљати или оштетити друге ствари.

Члан 20.

Предаја на превоз и товарење ствари

1. Ствари се предају на превоз према поступку који је одређен прописима важећим у отправној станици.

2. Према прописима који важе у отправној станици ствари товари железница или пошиљалац, осим ако Једнообразна правила не садрже друге одредбе или ако у товарном листу није наведен посебан споразум између пошиљалоца и железнице.

Када пошиљалац врши утовар, дужан је да се придржава границе товарења. Ако су на пругама преко којих се врши превоз допуштене различите границе товарења, најслабија граница важи за цео превозни пут. Одредбе о граници товарења објављују се на исти начин као и тарифе. Железница саопштава пошиљалоцу, на његов захтев, границу товарења које се треба придржавати.

3. Пошиљалац одговара за све последице неправилног утовара који је он извршио и дужан је, посебно, да надокнади штету коју железница услед тога претрпи. Међутим, члан 15. примењује се на плаћање трошкова проузрокованих неправилним товарењем. Доказивање да је товарење неправилно пада на терет железнице.

4. Ствари се превозе у затвореним колима, у отвореним колима, у отвореним колима са покривачем или у посебно подешеним колима према међународним тарифама, осим ако Једнообразна правила не садрже друге одредбе о томе. Ако међународне тарифе не постоје или ако не садрже одредбе о томе, прописи који важе у отправној станици меродавни су за цео превозни пут.

5. Пломбирање кола врши се на основу прописа који важе у отправној станици.

Пошиљалац је дужан да упише у товарни лист број и ознаку пломби које ставља на кола.

Члан 21.

Проверавање

1. Железница има увек право да провери да ли пошиљка одговара наводима које је пошиљалац уписао у товарни лист и да ли су испуњени услови за превоз ствари које се условно примају на превоз.

2. Ако је у питању проверавање садржаја пошиљке, мора се позвати пошиљалац или прималац да присуствује проверавању, у зависности од тога да ли се оно врши у отправној или упутној станици. Ако заинтересовани не дође или ако се проверавање врши у току превоза, оно треба да се изврши у присуству два сведока који не припадају железници, ако законима или прописима државе у којој се врши проверавање није одређено друкчије. Железница, међутим, може извршити проверавање садржаја у току превоза само ако то изискују потребе саобраћаја или прописи царинских или других управних органа.

3. Резултат проверавања навода у товарном листу мора се назначити на самом листу. Ако се проверавање врши у отправној станици, резултат се мора назначити и у дупликату товарног листа, када се још налази код железнице.

Ако пошиљка не одговара наводима у товарном листу или ако нису испуњени услови за превоз ствари које се условно примају на превоз, трошкови проузроковани проверавањем, уколико нису одмах плаћени, терете ствари.

Члан 22.

Утврђивање тежине и броја комада

1. Прописи који важе у свакој држави одређују услове под којима је железница дужна да утврди тежину ствари или број комада, као и стварну сопствену масу кола.

Железница је дужна да у товарном листу назначи резултат ових утврђивања.

2. Ако се вагањем, које је железница извршила после закључења уговора о превозу утврди разлика у маси, онда маса коју је утврдила отправна станица, или, ако она то није учинила, маса коју је навео пошиљалац, остаје меродавна за рачунање превознине:

а) ако је разлика очигледно проузрокована природом ствари или атмосферским утицајем, или

б) ако је ово вагање извршено на колској ваги, а резултат не показује разлику већу од два процента од масе коју је утврдила отправна станица, или ако она то није учинила, од масе коју је навео пошиљалац.

Члан 23.

Преоптерећење

1. Када отправна или нека успутна станица утврди преоптерећење кола, претег се може скинути чак и ако не треба наплатити никакав додаток на превознину. Када је то потребно, треба одмах позвати пошиљалоца или, у случају измене уговора о превозу сходно члану 31, примаоца да да упутства у вези с претегом.

2. Независно од плаћања додатка на превознину, предвиђеног у члану 24, превознина за претег рачуна се, за пређени пут, по превозном ставу који је примењен на главни товар. У случају истовара претега, трошкови се наплаћују према тарифама железнице која је истовар обавила.

Ако ималац права тражи да се претег пошаље у упутну станицу главне пошиљке или у неку другу упутну станицу или да се врати у отправну станицу, претег треба сматрати као посебну пошиљку.

Члан 24.

Додаци на превознину

1. Независно од плаћања разлике у превознини и одштете за евентуалну штету, железница може наплатити:

а) додатак на превознину који износи 1 обрачунску јединицу за сваки килограм бруто масе целог комада у случају:

1) неисправног, нетачног или непотпуног назначења материја и предмета искључених од превоза на основу RID-а;

2) неисправног, нетачног или непотпуног назначења материја и предмета који се условно примају на превоз на основу RID-а, или непридржавања тих услова;

б) додатак на превознину који износи 5 обрачунских јединица за сваких 100 кг масе која прелази границу товарења код кола која је пошиљалац сам товарио;

ц) додатак на превознину који износи двоструку разлику:

1) између превознине коју је требало наплатити од отправне до упутне станице и превознине која је била обрачуната, у случају неисправног, нетачног или непотпуног назначења ствари које нису предвиђене под а) или уопште у случају назначења које омогућава примену ниже тарифе од оне коју стварно треба применити;

2) између превознине за наведену масу и превознине за утврђену масу у случају назначења масе која је мања од стварне.

Ако се пошиљка састоји од ствари које се различито тарифирају, а маса сваке од њих може се без тешкоће утврдити, додатак на превознину се рачуна према превозним ставовима који важе за поједине врсте ствари, ако се на тај начин добија мањи додатак на превознину.

2. Ако је код истих кола назначена мања маса од стварне, а постоји и преоптерећење, додаци на превознину за обе ове повреде упоредо се наплаћују.

3. Додаци на превознину терете ствари без обзира на место где су утврђене чињенице које оправдавају наплату;

4. Износ додатака на превознину и разлози за њихову наплату морају се уписати у товарни лист.

5. Допатак на превознину се не наплаћује у случају:

а) нетачног назначења масе када је железница, према прописима који важе у отправној станици, била дужна да изврши вагање;

б) нетачног назначења масе или преоптерећења, ако је пошиљалац у товарном листу захтевао да железница изврши вагање;

ц) преоптерећења које је настало за време превоза услед атмосферског утицаја, ако се докаже да граница товарења кола није била прекорачена приликом предаје на превоз;

д) повећања масе за време превоза када не постоји преоптерећење, ако се докаже да је то повећање настало услед атмосферског утицаја;

е) нетачног назначења масе, када не постоји преоптерећење, ако разлика између масе наведене у товарном листу и утврђене масе не прелази три посто уписане масе;

ф) преоптерећења кола, када железница није објавила нити указала пошиљаоцу на границу товарења на начин који би му омогућио да је се придржава.

Члан 25.

Исправе за административне формалности. Царинске пломбе

1. Пошиљалац је дужан да товарном листу приложи исправе потребне за обављање формалности које захтевају царински и други управни органи пре издавања ствари. Ове исправе могу се односити само на ствари из истог товарног листа, осим ако царинским или другим управним прописима или тарифама није друкчије одређено.

Међутим, када те исправе нису приложене товарном листу или ако треба да их поднесе прималац, пошиљалац је дужан да назначи у товарном листу станицу, царинарницу или неки други орган где ће се односне исправе ставити на располагање железници и где треба обавити формалности. Ако пошиљалац лично или преко свог пуномоћника присуствује формалностима које захтевају царински или други управни органи, довољно је да се ове исправе поднесу приликом вршења тих формалности.

2. Железница није дужна да испитује да ли су поднесене исправе довољне и тачне.

3. Пошиљалац одговара железници за све штете које би могле настати услед недостатка, непотпуности или неисправности тих исправа, осим у случају кривице железнице.

Железница одговара, у случају своје кривице, за последице губитка, неупотребе или неправилне употребе исправа наведених и приложених товарном листу или оних које су јој биле поверене; међутим, евентуална одштета не може никада да премаши одштету која је предвиђена у случају губитка ствари.

4. Пошиљалац је дужан да се у погледу паковања и покривања ствари придржава прописа царине или других управних органа. Ако пошиљалац није упаковао или покрио ствари сходно овим прописима, железница може сама да се за то побрине; настали трошкови терете ствари.

5. Железница може одбити пошиљке чије су пломбе, које су стављали царински или други управни органи, оштећене или непотпуне.

Члан 26.

Испуњавање административних формалности

1. У току превоза, железница обавља формалности које захтевају царински и други управни органи. Међутим, она може тај задатак да провери неком пуномоћнику.

2. Приликом обављања тих формалности железница одговара за своју и пуномоћникову кривицу; међутим, евентуална одштета не треба никада да премаша одштету предвиђену у случају губитка ствари.

3. Пошиљалац може, назначујући у товарном листу, а прималац, дајући упутства сходно члану 31, захтевати:

а) да присуствује лично или преко пуномоћника тим формалностима ради давања свих потребних података и корисних обавештења;

б) да лично или преко свог пуномоћника испуни те формалности, уколико је то допуштено законима и прописима земље у којој треба испунити те формалности;

ц) да плати царинске дажбине и друге трошкове када он лично или његов пуномоћник присуствује формалностима или их обавља, ако је то плаћање допуштено законима и прописима земље у којој се оне обављају.

Ни пошиљалац, ни прималац који може да располаже стварима, као ни њихов пуномоћник, немају право да подигну ствари.

4. Ако је пошиљалац ради извршења формалности назначио станицу у којој се оне не могу обавити због важећих прописа или, ако је за те формалности одредио неки други поступак који се не може извршити, железница ће поступити онако како јој изгледа најповољније за имаоца права, обавештавајући пошиљалоца о предузетим мерама.

Ако је пошиљалац уписао у товарни лист изјаву о плаћању којом је обухватио и царинске дажбине, железница може по свом избору да обави царинске формалности или у успутној или у упутној станици.

5. Осим изузетака предвиђених у тачки 4. други став, прималац може да обави царинске формалности у упутној станици у којој постоји царинарница ако је у товарном листу захтевано обављање царинских формалности у упутној станици или, ако у недостатку таквог захтева ствар приспе неоцарињена у упутну станицу. Прималац може такође да обави ове формалности у упутној станици која нема царинарницу, ако је законима и прописима државе то допуштено или ако постоји претходно одобрење железнице и царине. Прималац може да се користи једним од ових права, ако претходно плати трошкове који терете пошиљку.

Железница може поступити према тачки 4. ако прималац није подигао товарни лист у року који је предвиђен прописима који важе у упутној станици.

Члан 27.

Рокови испоруке

1. Рокови испоруке утврђују се споразумима закљученим између железница учесница у превозу или међународним тарифама које се примењују од отправне до упутне станице. За одређене посебне превозе и на одређеним релацијама ови рокови могу се, такође, утврдити и на основу плана превоза који се примењују између заинтересованих железница; у том случају они се морају навести у међународним

тарифама или у посебним споразумима којима се утврђују и евентуална одступања од доње тачке 3. до 9.

Ови рокови не могу бити дужи од оних који проистичу из ниженаведених тачака.

2. Ако рокови испоруке нису утврђени према тачки 1. и под резервом ниженаведених тачака, рокови испоруке износе:

а) за колске пошиљке:

1) за брзовоз:

отправни рок 12 часова,

превозни рок, за сваких отпочетих 400 км 24 часа;

2) за споровоз:

отправни рок 24 часа,

превозни рок, за сваких отпочетих 300 км 24 часа;

б) за денчане пошиљке:

1) за брзовоз:

отправни рок 12 часова,

превозни рок, за сваких отпочетих 300 км 24 часа;

2) за споровоз:

отправни рок 24 часа,

превозни рок, за сваких отпочетих 200 км 24 часа.

Сва одстојања се рачунају према тарифним километрима.

3. Превозни рок се рачуна за целокупно одстојање од отправне до упутне станице. Отправни рок се рачуна само једанпут без обзира на број железница које учествују у превозу.

4. Железница може утврђивати допунске рокове одређеног трајања у следећим случајевима:

а) за пошиљке које се примају на превоз или се достављају изван станица;

б) за пошиљке које се превозе:

1) пругама или железницама које нису опремљене за брз превоз пошиљака,

2) спојном железницом која везује две пруге исте мреже или разних мрежа,

3) споредном пругом,

4) пругама различите ширине колосека,

5) поморским или унутрашњим воденим путем,

6) путем, ако нема железничке пруге;

ц) за пошиљке за које се превознина рачуна на основу унутрашњих специјалних или изузетних тарифа са сниженим превозним ставовима;

д) у ванредним приликама које имају за последицу неуобичајено повећање саобраћаја, или ванредне тешкоће у експлоатацији.

5. Допунски рокови предвиђени у тачки 4. под а) до ц) морају бити наведени у тарифама или прописима прописно објављеним у свакој држави.

Допунски рокови предвиђени у тачки 4. под б) морају се објавити и не могу ступити на снагу пре објављивања.

6. Рок испоруке почиње да тече у поноћ по пријему ствари на превоз. Међутим, за брзовозне пошиљке рок испоруке почиње да тече 24 часа касније, ако је наредни дан по пријему ствари недеља или законом признати празник и ако у те дане отправна станица није отворена за брзовозне пошиљке.

7. Ако није у питању кривица железнице, рок испоруке се продужава за време задржавања које је проузроковано:

а) проверавањем у смислу чл. 21. и 22. тачка 1. уколико је утврђена разлика у односу на наводе у товарном листу;

б) испуњењем формалности које захтевају царински и други управни органи;

ц) изменом уговора о превозу у складу с чл. 30. или 31 ;

д) посебним старањем о стварима;

- е) претоваром или поправком товара услед неправилног утовара који је извршио пошиљалац;
- ф) сваким прекидом саобраћаја којим се привремено спречава отпочињање или настављање превоза.

Узрок и трајање продужења рока испоруке морају се убележити у товарни лист. У датом случају могу се доказивати и на други начин.

8. Рок испоруке не тече за:

- а) споровоз, недељом и у дане законом признатих празника;
- б) брзовоз, недељом и у дане неких законом признатих празника, када прописи који важе у некој држави предвиђају да у те дане рок испоруке не тече у унутрашњем железничком саобраћају;
- ц) брзовоз и споровоз, суботом, када прописи који важе у некој држави предвиђају да у тај дан рок испоруке не тече у унутрашњем железничком саобраћају.

9. Ако рок испоруке истиче после завршетка радног времена упутне станице, истек се преноси у следећи радни дан, два часа после почетка радног времена станице.

Осим тога, код брзовозних пошиљака када рок испоруке истиче у недељу или на дане празника сходно тачки 8. под б), истек овог рока се преноси у исти час следећег радног дана.

10. Рок испоруке је одржан ако је пре његовог истека:

- а) прималац обавештен о приспећу ствари и ствари припремљене за одношење, ако је у питању пошиљка која се издаје у станици и о чијем приспећу се прималац мора известити;
- б) ствар припремљена за одношење, ако је у питању пошиљка која се издаје у станици и о чијем се приспећу прималац не обавештава;
- ц) ствар стављена примаоцу на располагање, ако је у питању пошиљка која се издаје изван станице.

Члан 28.

Издавање

1. Железница је дужна да у упутној станици изда примаоцу товарни лист и ствари, пошто прималац потврди пријем и плати потраживања железнице која су стављена на његов терет.

Примање товарног листа обавезује примаоца да плати железници износ потраживања која га терете.

2. Изједначени су са издавањем ствари примаоцу, када се обављају у складу с прописима који важе у упутној станици:

- а) предаја ствари царинским органима или трошарини у њихова отпремишта или складишта, уколико се не налазе под надзором железнице;

б) ускладиштење код железнице или предаја ствари шпедитеру или јавном складишту.

3. Прописима који важе у упутној станици или споразумима са примаоцем, одређују се да ли железница има право или је обавезна да примаоцу достави ствари и на друго место осим упутне станице, било на индустријски колосек, или у стан или у стовариште железнице. Ако железница доставља ствари сама или преко достављача на индустријски колосек, у стан или у стовариште, сматра се да је издавање извршено у тренутку доставе. Уколико нема супротног споразума између железнице и корисника индустријског колосека, радње које железница обави за рачун и под руководством корисника, нису обухваћене уговором о превозу.

4. По приспећу ствари у упутну станицу прималац има право да захтева од железнице да му преда товарни лист и изда ствари.

Ако је утврђен губитак ствари или ако је ствар стигла после истека рока предвиђеног у члану 39. тачка 1, прималац може да се у своје име у односу на железницу користи правима која проистичу из уговора о превозу.

5. Ималац права може одбити пријем ствари и после подизања товарног листа и плаћања трошкова све док се не поступи по његовим захтевима за утврђивање штете за коју тврди да постоји.

6. У свему осталом издавање ствари се врши сходно прописима који важе у упутној станици.

Члан 29.

Исправке наплаћених износа

1. У случају неправилне примене тарифе или грешке приликом израчунавања или наплате трошкова, железница враћа више наплаћени износ, а мање плаћени износ има право да наплати само ако је разлика већа од 4 обрачунске јединице по товарном листу. Враћање се врши по службеној дужности.

2. Мање наплаћене износе треба железници да плати пошилјалац, ако товарни лист није искупљен. Ако је прималац примио товарни лист или је изменио уговор о превозу сходно члану 31, пошилјалац је дужан да доплати мање плаћени износ само ако се односи на трошкове које је он преузео на себе на основу изјаве о плаћању уписане у товарни лист. Остатак мање наплаћеног износа пада на терет примаоца.

3. На износе који се дугују на основу овог члана плаћа се камата од пет посто годишње од дана пријема позива за исплату или од дана подношења рекламације предвиђене у члану 53. или, ако није било ни позива за исплату, нити рекламације, од дана подношења тужбе.

Ако ималац права не достави железници у разумном року, који му је одређен, исправе за коначно регулисање рекламације којима доказује своје право, камата не тече за време од истека овог рока до стварне предаје исправа.

Део III

ИЗМЕНА УГОВОРА О ПРЕВОЗУ

Члан 30.

Измена од стране пошиљаоца

1. Пошиљалац може путем накнадних захтева да мења уговор о превозу, прописујући:

- а) да му се ствари врате у отправној станици;
- б) да се ствари успут зауставе;
- ц) да се издавање ствари одложи;
- д) да се ствари издају неком другом лицу, а не примаоцу наведеном у товарном листу;
- е) да се ствари издају у некој другој а не у упутној станици наведеној у товарном листу;
- ф) да се ствари врате у отправну станицу;
- г) оптерећење поузећем;
- х) повишење, смањење или напуштање поузећа;
- и) преузимање трошкова за пошиљку која није франкирана или повећање трошкова преузетих на основу члана 15. тачка 2.

Тарифе отправне железнице могу предвидети да захтеви под г) до и) не буду допуштени.

Допунским одредбама или међународним тарифама које важе између железница учесница у превозу могу се допустити и захтеви који нису горе наведени.

Ни у ком случају захтеви се не смеју односити на деобу пошиљке.

2. Ови захтеви морају се поднети отправној станици у виду писмене изјаве на обрасцу који утврђује и објављује железница.

Пошиљалац мора ову изјаву уписати и потписати и у дубликату товарног листа који истовремено подноси железници. Отправна станица потврђује пријем захтева стављањем станичног жига са датумом на дубликат, испод изјаве пошиљаоца коме затим мора вратити тај дубликат.

Када пошиљалац захтева повишење, смањење или напуштање поузећа, мора поднети признаницу повучнице која му је била издата. У случају повишења или смањења поузећа ова признаница се после исправке враћа пошиљаоцу; у случају напуштања поузећа она се не враћа.

Ништаван је сваки захтев који није дат у прописаној форми.

3. Ако железница поступи по захтеву пошиљаоца не тражећи подношење дубликата, а овај је био предат примаоцу, железница је одговорна примаоцу за штету која због тога настане. Међутим, евентуална одштета не може никада да премаши одштету предвиђену у случају губитка ствари.

4. Право пошиљаоца да мења уговор о превозу па и ако поседује дубликат товарног листа, гаси се у случају када је прималац:

- а) подигао товарни лист;

- б) преузео ствари;
- ц) користио своја права сходно члану 28. тачка 4;
- д) овлашћен, сходно члану 31. да подноси захтеве, чим је пошиљка прешла на царинско подручје упутне земље.

Од тог тренутка железница мора да поступа по захтевима и упутствима примаоца.

Члан 31.

Измена од стране примаоца

1. Ако пошиљалац није преузео на себе плаћање трошкова превоза у упутној земљи, нити је у товарни лист уписао навод: "Прималац није овлашћен да поднесе накнадне захтеве", прималац може, путем накнадних захтева, да мења уговор о превозу, прописујући:

- а) да се ствари успут зауставе;
- б) да се издавање ствари одложи;
- ц) да се ствари у упутној земљи издају неком другом лицу, а не примаоцу наведеном у товарном листу;
- д) да се ствари у упутној земљи издају у некој другој станици, а не у упутној станици наведеној у товарном листу, уколико у међународним тарифама не постоји супротна одредба;
- е) да се формалности које захтевају царински и други управни органи изврше сходно члану 26. тачка 3.

Допунским одредбама или међународним тарифама које важе између железница учесница у превозу могу се допустити и захтеви који нису горе наведени.

Ни у ком случају захтеви се не смеју односити на деобу пошиљке.

Захтеви примаоца могу се извршити само после ступања пошиљке на царинско подручје упутне земље.

2. Ови захтеви морају се поднети упутној или улазној пограничној станици упутне земље, у виду писмене изјаве на обрасцу који утврђује и објављује железница.

Ништаван је сваки захтев који није дат у прописаној форми.

3. Право примаоца да мења уговор о превозу гаси се када:

- а) подигне товарни лист;
- б) преузме ствари;
- ц) користи своја права у складу с чланом 28. тачка 4;
- д) товарни лист подигне лице које је он одредио у смислу тачке 1. под ц), или када ово лице користи своја права у складу с чланом 28. тачка 4.

4. Ако је пошиљалац захтевао да се ствари издају неком другом лицу, то лице није овлашћено да мења уговор о превозу.

Члан 32.

Извршење накнадних захтева

1. Железница не може одбити извршење захтева који су дати сходно чл. 30. и 31, нити одлагати њихово извршење осим:

- а) ако извршење није више могућно у тренутку када је захтев приспео у станицу која треба да га изврши;
- б) ако би услед извршења дошло до поремећаја у редовној саобраћајној служби;
- ц) ако је извршење, када је у питању измена упутне станице, противно законима и прописима једне државе, нарочито у погледу прописа царинских и других управних органа;
- д) ако вредност ствари, у случају измене упутне станице, по процени железнице не би покрила све трошкове превоза до нове упутне станице осим ако се ти трошкови одмах плате или положи јемство.

Треба што пре известити лице које је дало накнадни захтев о сметњама због којих је исти немогуће извршити.

Ако железница није могла да предвиди ове сметње, лице које је дало захтев сноси све последице које настану услед тога што је започето његово извршење.

2. Трошкови настали при извршењу захтева, изузев трошкова који су проузроковани кривицом железнице, морају се платити сходно члану 15 .

3. Са изузетком одредаба тачке 1. железница, у случају своје кривице, одговара за последице неизвршења или нетачног извршења захтева. Међутим, евентуална одштета не може никада да премаши одштету која је предвиђена у случају губитка ствари.

Члан 33.

Сметња при превозу

1. У случају сметње при превозу, железница одлучује да ли је боље да се ствари превезу даље по службеној дужности уз измену превозног пута или је у интересу пошиљаоца да се од њега затраже упутства, дајући му потребна обавештења којима железница располаже.

Уколико не постоји кривица железнице, она може да захтева превознину за стварни превозни пут и да одреди одговарајуће рокове испоруке.

2. Ако продужење превоза није могућно, железница тражи упутства од пошиљаоца. Ово тражење није обавезно у случају привремених сметњи које настану због мера предузетих на основу члана 3. тачка 4.

3. Пошиљалац може у товарном листу дати упутства за случај да се појави сметња при превозу.

Ако железница сматра да се та упутства не могу извршити, она захтева нова упутства.

4. Пошиљалац, обавештен о сметњи при превозу, може дати упутства отправној станици или станици у којој се ствари налазе. Ако се овим упутствима мења прималац или упутна станица, или су дата станици у којој се ствари налазе, пошиљалац је дужан да их наведе у дупликату товарног листа који мора поднети железници.

5. Ако железница поступи по упутствима пошиљаоца не тражећи подношење дупликата, који је већ предат примаоцу, железница је одговорна примаоцу за штету која због тога настане. Међутим, евентуална одштета не може никада да премаши одштету која је предвиђена у случају губитка ствари.
6. Ако пошиљалац, обавештен о сметњи при превозу, у разумном року не да упутства која се могу извршити, железница поступа у складу с прописима који важе за сметње при издавању у месту где су ствари задржане.
Ако су ствари биле продате, новац од продаје, по одбитку трошкова којима су ствари терећене, мора се ставити на располагање пошиљаоцу. Ако је добивени износ мањи од ових трошкова, пошиљалац је дужан да плати разлику.
7. Када сметња при превозу престане пре него што упутство пошиљаоца приспе, ствари треба даље превести од упутне станице не чекајући упутства; пошиљалац се о томе обавештава што је пре могуће.
8. Када сметња при превозу наступи пошто је прималац изменио уговор о превозу у смислу члана 31, железница мора известити тог примаоца. Одредбе тач. 1, 2, 6, 7. и 9. примењују се аналогно.
9. Уколико нема њене кривице, железница може у случају сметње при превозу да наплати колску дангубнину.
10. Члан 32. се примењује на превозе извршене на основу члана 33.

Члан 34.

Сметње при издавању

1. Ако се при издавању ствари појаве сметње, упутна станица је дужна да без одлагања обавести о томе пошиљаоца преко отправне станице и да затражи од њега упутства. Пошиљалац се мора о томе обавестити непосредно, било писмено, телеграфски или телепринтером, ако је то захтевао у товарном листу; трошкови за ово обавештење терете пошиљку.
2. Ако сметња при издавању престане пре него што упутство пошиљаоца приспе у упутну станицу, ствари треба издати примаоцу. Пошиљалац се мора о томе одмах обавестити препорученим писмом; трошкови за ово обавештење терете пошиљку.
3. У случају да прималац одбије пријем ствари, пошиљалац има право да даје упутства и без подношења дупликата товарног листа.
4. Пошиљалац може, такође, путем навода уписаног у товарни лист, захтевати да му се ствари врате по службеној дужности ако настане сметња при издавању. Осим у овом случају, потребан је изричити пристанак пошиљаоца.
5. Ако се тарифама не одређује друкчије, упутства пошиљаоца морају се дати преко отправне станице.
6. За све што није горе предвиђено, железница која врши издавање поступа у складу с прописима који важе у месту издавања.

Ако су ствари биле продате, новац од продаје, по одбитку трошкова којима су ствари терећене, мора се ставити на располагање пошиљаоцу. Ако је добивени износ мањи од ових трошкова, пошиљалац је дужан да плати разлику.

7. Ако сметња при издавању наступи пошто је прималац изменио уговор о превозу у смислу члана 31. железница мора известити тог примаоца. Одредбе тач. 1, 2. и 6. примењују се аналогно.

8. Члан 32. се примењује на превозе извршене на основу члана 34.

Део IV

ОДГОВОРНОСТИ

Члан 35.

Заједничка одговорност железница

1. Железница која је примила на превоз ствари с товарним листом одговорна је за извршење превоза на целом превозном путу до издавања.
2. Свака следећа железница, самим тим што је преузела ствари с товарним листом, учествује у уговору о превозу у складу с том исправом и преузима обавезе које из ње проистичу не нарушавајући тиме одредбе члана 55. тачка 3. у односу на упутну железницу.

Члан 36.

Обим одговорности

1. Железница одговара за штету насталу због потпуног или делимичног губитка и оштећења ствари од пријема на превоз до издавања, као и за штету насталу због прекорачења рока испоруке.
2. Железница се ослобађа ове одговорности ако је губитак, оштећење или прекорачење рока испоруке проузроковано кривицом имаоца права, неким његовим захтевом који није заснован на кривици железнице, маном саме ствари (унутрашње кварење, калирање итд.), или околностима које железница није могла да избегне нити да отклони њихове последице.
3. Железница се ослобађа ове одговорности када је губитак или оштећење настало због посебних опасности које су у вези с једном или више доле наведених чињеница:
 - а) превоз који се врши у отвореним колима на основу важећих одредаба или споразума закључених између пошиљалаца и железнице и наведених у товарном листу;
 - б) недостајање паковања или недовољно паковање ствари, када ствари које су по својој природи изложене губитку или оштећењу, нису уопште паковане или су лоше паковане;
 - ц) утовар ствари који врши пошиљалац или истовар који врши прималац на основу важећих прописа или споразума закључених између пошиљалоца и железнице и наведених у товарном листу или на основу споразума између примаоца и железнице;
 - д) неисправно товарење ако је утовар извршио пошиљалац на основу важећих прописа или споразума закључених између пошиљалоца и железнице и наведених у товарном листу;

- е) извршење од стране пошиљаоца, примаоца или њихових пуномоћника формалности које захтевају царински или други управни органи;
- ф) својство извесних ствари због којег су оне изложене потпуном или делимичном губитку или оштећењу, нарочито услед ломљивости, рђања, унутрашњег кварења које настаје само по себи, сушења, расипања;
- г) неисправно, нетачно или непотпуно назначење предмета који су искључени од превоза или се условно примају, или ако се пошиљалац не придржава мера предострожности прописаних за предмете који се условно примају;
- х) превоз живих животиња;
- и) превоз који, на основу важећих прописа или споразума закључених између пошиљаоца и железнице и наведених у товарном листу, мора бити праћен, ако губитак или оштећење настане због опасности коју је праћење имало за циљ да избегне.

Члан 37.

Терет доказивања

1. Доказ да је губитак, оштећење или прекорачење рока испоруке проузроковано једном од чињеница предвиђених у члану 36. тачка 2. пада на терет железнице.
2. Ако железница, с обзиром на околности, утврди да је губитак или оштећење могло настати због једне или више посебних опасности предвиђених у члану 36. тачка 3, претпоставља се да је штета отуда произашла. Ималац права, међутим, задржава право да докаже да штета, потпуно или делимично, није настала због неке од тих опасности. Ова претпоставка не може се применити у случају предвиђеном у члану 36. тачка 3. под а), ако је дошло до изузетно великог мањка или губитка комада.

Члан 38.

Претпоставка у случају поновне предаје на превоз

1. Ако нека пошиљка отправљена на основу Једнообразних правила буде поново предата на превоз на основу истих правила и ако се после поновне предаје утврди делимичан губитак или оштећење, претпоставља се да је оно настало за време последњег уговора о превозу, ако је пошиљка била на чувању код железнице и ако је поново предата у онаквом стању у каквом је прispела у станицу поновне предаје.
2. Та претпоставка важи и онда ако уговор о превозу, који је претходио поновној предаји, није био закључен на основу Једнообразних правила, ако би се та правила могла применити у случају непосредног отправљања од првобитне отправне станице до крајње упутне станице.

Члан 39.

Претпоставка о губитку ствари

1. Ималац права може, без пружања других доказа сматрати да су ствари изгубљене ако нису биле издате примаоцу или припремљене за издавање у року од тридесет дана по истеку рока испоруке.

2. Ималац права може, примајући одштету за изгубљене ствари, писмено захтевати да буде одмах обавештен ако се ствари пронађу у року од године дана по исплати одштете. Железница потврђује писмено овај захтев.

3. У року од тридесет дана по пријему овог извештаја ималац права може захтевати да му се ствари издају у некој од станица на превозном путу. У том случају он мора да плати трошкове за превоз од отправне станице до станице у којој се врши издавање и да врати примљену одштету, по одбитку трошкова који су евентуално били обухваћени том одштетом. При томе он задржава право на одштету због прекорачења рока испоруке које је предвиђено у чл. 43. и 46 .

4. Ако захтев предвиђен у тачки 2. није постављен или ако упутство није дато у року предвиђеном у тачки 3. или ако су ствари пронађене тек по истеку једне године од исплате одштете, железница располаже тим стварима сходно законима и прописима своје државе.

Члан 40.

Одштета у случају губитка

1. У случају потпуног или делимичног губитка ствари, железница је дужна, да без икакве друге накнаде штете плати одштету, која се рачуна: по берзанском курсу, у недостатку курса, по тржишној вредности, а у недостатку и једног и другог, по уобичајеној вредности и то за ствари исте врсте и квалитета на дан и у месту њиховог пријема на превоз.

2. Одштета не може бити већа од 17 обрачунских јединица по килограму бруто масе која недостаје, уз ограничења предвиђена у члану 45 .

3. Железница је поред тога, дужна да врати превознину, царинске дажбине и друге износе плаћене у вези с превозом изгубљених ствари.

4. Ако за израчунавање одштете треба извршити прерачунавање износа изражених у страном валути, онда се оно врши по курсу који важи на дан и у месту плаћања одштете.

Члан 41.

Одговорност у случају губитка у тежини при превозу

1. У погледу ствари које због своје природе редовно трпе губитак у тежини при превозу, железница одговара само за онај део губитка који, без обзира на дужину пређеног пута, прелази следеће границе губитка:

а) два посто од масе за течности или ствари предате на превоз у влажном стању, као и за следеће ствари:

чекиње свињске

дрво за бојење, стругано или млевено

дрво слатко (госпино билје)

дуван у листу, свеж

дуван сечен

хмељ
коњска длака
корење
коре
кости, целе и мленене
коже прерађене
коже сирове
крзна
лепак свеж
масти
отпаци од коже
печурке свеже
поврће свеже
рибе сушене
рогови и папци
сапун и чврста уља
со
тресет
угаљ и кокс
воће, свеже или сушено
вуна
животињске жиле;

б) један посто од масе за све остале суве ствари.

2. Железница се не може позивати на ограничење одговорности из тачке 1. ако се докаже да, с обзиром на чињеничне околности, губитак није настао због узрока који оправдавају дозвољени губитак у тежини.
3. У случају када се више комада превози са једним товарним листом, губитак у тежини рачуна се за сваки комад ако је његова тежина при предаји посебно назначена у товарном листу или се може утврдити на неки други начин.
4. У случају потпуног губитка ствари при израчунавању одштете не врши се никакав одбитак на име губитка у тежини при превозу.
5. Овај члан не одступа од чл. 36. и 37 .

Члан 42.

Одштета у случају оштећења

1. У случају оштећења ствари железница је дужна да без икакве друге накнаде штете плати одштету која одговара умањењу вредности ствари. Њен износ се израчунава

када се на вредност ствари одређену у складу с чланом 40. примени процент умањења утврђен у упутном месту.

2. Одштета не може премашити:

а) ако је цела пошиљка оштећењем изгубила вредност, износ који би се платио у случају потпуног губитка;

б) ако је само један део пошиљке оштећењем изгубио вредност, износ који би се платио у случају губитка оштећеног дела.

3. Железница је, осим тога, дужна да врати у сразмери утврђеној у тачки 1. трошкове предвиђене у члану 40. тачка 3.

Члан 43.

Одштета у случају прекорачења рока испоруке

1. Ако је због прекорачења рока испоруке настала штета, укључујући и оштећење, железница је дужна да плати одштету која не може премашити троструки износ превознине.

2. У случају потпуног губитка ствари, одштета предвиђена у тачки 1. не може се платити поред одштете из члана 40 .

3. У случају делимичног губитка ствари, одштета предвиђена у тачки 1. не може премашити троструки износ превознине за део пошиљке који није изгубљен.

4. У случају оштећења ствари које није настало због прекорачења рока испоруке, одштета предвиђена у тачки 1. плаћа се, у зависности од случаја, поред одштете наведене у члану 42.

5. Укупна одштета предвиђена у тачки 1. заједно с одштетом из чл. 40. и 42. не може ни у ком случају бити већа од одштете коју би требало платити у случају потпуног губитка ствари.

6. Железница може да предвиди у међународним тарифама или посебним споразумима друге начине обештећења од оних предвиђених у тачки 1. ако је у складу с чланом 27. тачка 1. рок испоруке утврђен на основу плана превоза.

Ако је у том случају прекорачен рок испоруке предвиђен у члану 27. тачка 2. ималац права може да захтева било одштету предвиђену у горенаведеној тачки 1. било одштету која је утврђена међународном тарифом или посебним споразумом.

Члан 44.

Одштета у случају зле намере или крајње непажње

Ако су губитак, оштећење или прекорачење рока испоруке, или пак неизвршење или неправилно извршење споредних услуга железнице предвиђених Једнообразним правилима, проузроковани злонамерно или услед крајње непажње железнице, имаоцу права се мора надокнадити целокупна доказана штета.

У случају крајње непажње, међутим, одштета износи највише двоструки износ предвиђен у чл. 25 , 26 , 30 , 32 , 33 , 40 , 42 , 43 , 45. и 46 .

Члан 45.

Ограничење одштете на основу извесних тарифа

Ако железница специјалним или изузетним тарифама одобри посебне услове превоза који представљају снижење превознине у односу на опште тарифе, она може ограничити одштету у случају губитка, оштећења или прекорачења рока испоруке, уколико је то ограничење назначено у тарифи.

Ако се ти посебни услови превоза примењују само на једном делу превозног пута, ово ограничење се може применити само ако је основа за одштету настала на том делу превозног пута.

Члан 46.

Одштета у случају обезбеђења уредног издавања

У случају обезбеђења уредног издавања може се захтевати, поред одштета предвиђених у чл. 40, 42, 43. и 45. и накнада друге доказане штете до висине назначеног износа.

Члан 47.

Камата на одштету

1. Ималац права може захтевати камату на одштету која износи пет посто годишње почев од дана рекламације сходно члану 53. или, ако рекламације није било, од дана подношења тужбе.
2. Камата се плаћа само ако одштета прелази 4 обрачунске јединице по товарном листу.
3. Ако ималац права не достави железници, у разумном року који му је одредила железница, исправе којима показује своје право, неопходне за коначно решење рекламације, камата не тече за време од истека овог рока до стварне предаје исправа.

Члан 48.

Одговорност у саобраћају железница - море

1. Код превоза железница - море, који се обављају на линијама наведеним у члану 2. тачка 2. Конвенције, свака држава може, уз захтев да се одговарајућа примедба унесе у списак линија које подлежу Једнообразним правилима, додати доленаведене разлоге ослобађања од одговорности, у целини, поред разлога наведених у члану 36.

Превозилац се може позивати на те разлоге само ако докаже да је губитак, оштећење или прекорачење рока испоруке настало на поморском путу од укрцавања ствари у брод до искрцавања са брода.

Ови разлози за ослобађање од одговорности су следећи:

- а) поступци, нехат или грешке капетана, морнара, крmanoша или лица у служби превозиоца запослених на пловидби или у управи брода;
- б) неспособност брода за пловидбу, ако превозилац докаже да та неспособност није наступила због недостатка његове недовољне брижљивости да брод оспособи за пловидбу, или да га снабде опремом, људством и потребним намирницама, или да све просторије брода, у које се ствари товаре, подеси и

доведе у исправно стање тако да буду способне за смештај, превоз и чување ствари;

ц) пожар, ако превозилац докаже да пожар није проузрокован његовим поступком или кривицом, нити поступком и кривицом капетана, морнара, крманоша или лица у његовој служби;

д) опасности, несреће или удеси на мору и у другим пловним водама;

е) спасавање или покушај спасавања живота или добара на мору;

ф) смештај ствари на палуби, ако је за то пошилијалац дао свој пристанак у товарном листу и ако се ствари не превозе у вагонима.

Наведени разлози за ослобађање од одговорности не отклањају нити ограничавају опште обавезе превозиоца, нарочито његову обавезу да уложи потребан труд за оспособљавање брода за пловидбу или да га снабде опремом, људством и потребним намирницама, или да све просторије брода, у које се ствари товаре, подеси и доведе у исправно стање тако да буду способне за смештај, превоз и чување ствари.

Превозилац одговара и у горенаведеним случајевима ако ималац права докаже да је губитак, оштећење или прекорачење рока испоруке настало кривицом превозиоца, капетана брода, морнара, крманоша или лица у његовој служби услед неке друге грешке која није наведена под а).

2. Ако на једној поморској линији превоз врши више предузећа која су унета у списак споменут у чл. 3. и 10. Конвенције, прописи о одговорности на тој линији морају бити за сва предузећа.

Сем тога, ако су та предузећа унета у списак на захтев више држава, потребно је да се претходно постигне сагласност између њих о примени тих прописа о одговорности.

3. Мере које се уводе на основу овог члана треба саопштити Централном бироу. Оне ступају на снагу најраније по истеку рока од тридесет дана, рачунајући од дана када је Централни биро о тим мерама обавестио друге државе.

Ове мере се не односе на пошилијке чији је превоз у току.

Члан 49.

Одговорност у случају нуклеарних удеса

Железница се ослобађа одговорности на основу Једнообразних правила када је штета проузрокована нуклеарним удесом и када је, према законима и прописима једне државе којима се регулише одговорност из области нуклеарне енергије за ову штету одговоран корисник нуклеарног уређаја или неко друго одговорно лице.

Члан 50.

Одговорност железнице за своје службенике

Железница одговара за своје службенике и за друга лица која користи при вршењу превоза.

Међутим, ако на захтев заинтересованог лица ови службеници и друга лица састављају товарне листове, врше преводе или чине услуге које не спадају у дужност железнице, сматра се да раде за рачун лица коме чине те услуге.

Члан 51.

Остале тужбе

У свим случајевима у којима се примењују Једнообразна правила, свака тужба због одговорности, било по ком основу, може се подићи против железнице само под условима и у границама предвиђеним овим правилима.

Исто важи и за сваку тужбу која се подиже против службеника и других лица за које железница одговара на основу члана 50.

Део V

ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА

Члан 52.

Утврђивање делимичног губитка или оштећења

1. Ако железница открије или посумња да постоји делимичан губитак или оштећење или ако ималац права то тврди, железница је дужна да одмах и, ако је могућно у присуству имаоца права, састави записник којим се утврђује, према врсти штете, стање ствари, њихова маса и по могућности висина штете, њен узрок и време када се догодила.

Један примерак записника издаје се бесплатно имаоцу права.

2. Ако ималац права не прихвата чињенице утврђене у записнику, он може захтевати да се стање и маса ствари, као и узрок и износ штете утврде путем вештака кога именују стране или суд. Поступак се спроводи према законима и прописима државе у којој се врши утврђивање.

Члан 53.

Рекламације

1. Рекламације које се односе на уговор о превозу морају се писмено упутити железници назначеној у члану 55 .

2. Право подношења рекламације припада лицима која на основу члана 54. имају право на подизање тужбе против железнице.

3. Ако рекламацију подноси пошиљалац, дужан је да поднесе дупликат товарног листа. У недостатку товарног листа, он је дужан да поднесе овлашћење примаоца или да покаже да је прималац одбио пошиљку.

Ако рекламацију подноси прималац, дужан је да поднесе товарни лист, уколико му је био предат.

4. Товарни лист, дупликат товарног листа и остале исправе које ималац права сматра да треба да приложи рекламацији морају се поднети у оригиналу или у препису који мора бити прописно оверен, ако железница то захтева.

Приликом решавања рекламације железница може захтевати да јој се поднесе оригинални товарни лист, дупликат товарног листа или признаница повучнице, да би се у њих убележило донето решење.

Члан 54.

Лица која имају право на тужбу против железнице

1. Право на подизање тужбе ради враћања износа плаћеног на основу уговора о превозу припада само лицу које је извршило плаћање.
2. Право на подизање тужбе ради потраживања поузећа предвиђених у члану 17. припада само пошиљаоцу.
3. Право на подизање осталих тужби које настају из уговора о превозу припада:
 - а) пошиљаоцу, до тренутка када је прималац:
 - 1) подигао товарни лист,
 - 2) примио ствари, или
 - 3) користио права која му припадају на основу члана 28. тачка 4. или члана 31 ;
 - б) примаоцу, од тренутка када је:
 - 1) подигао товарни лист,
 - 2) примио ствари,
 - 3) користио права која му припадају према члану 28. тачка 4. или
 - 4) користио права која му припадају према члану 31 ; међутим, право на подизање ове тужбе гаси се од тренутка када је лице које је прималац одредио сходно члану 31. тачка 1. под ц), подигло товарни лист, примило ствари или користило права која му припадају према члану 28. тачка 4.

4. Приликом подизања тужбе пошиљалац је дужан да поднесе дупликат товарног листа. У недостатку товарног листа за подизање тужбе наведене у тачки 3. под а) дужан је да поднесе овлашћење примаоца или да докаже да је прималац одбио пошиљку.

Приликом подизања тужбе прималац је дужан да поднесе товарни лист, ако му је био предат.

Члан 55.

Железнице против којих се може подизати тужба

1. Тужба ради враћања износа плаћеног на основу уговора о превозу може се подизати против железнице која је наплатила тај износ или против железнице у чију је корист био наплаћен.
2. Тужба која се односи на поузећа предвиђена у члану 17. може се подизати само против отправне железнице.
3. Остале тужбе које проистичу из уговора о превозу могу се подизати против отправне железнице, упутне железнице или оне железнице на којој се десио случај који даје основ за тужбу. Упутна железница може бити тужена чак и ако није примила ни ствари, ни товарни лист.

4. Ако тужилац има право да бира између више железница, његово право избора гаси се чим је поднео тужбу против једне од тих железница.

5. Поред железница које су наведене у тач. 1, 2. и 3. тужба се може подизати против неке друге железнице ако се подноси као противтужба или као приговор у поступку, који се односи на главну тужбу засновану на истом уговору о превозу.

Члан 56.

Надлежност

Тужбе засноване на Једнообразним правилима могу се подизати само код надлежног суда државе којој припада тужена железница осим ако није друкчије одређено споразумима између држава или концесијама.

Када нека железница експлоатише самосталне мреже у разним државама, свака од тих мрежа сматра се као посебна железница за примену овог члана.

Члан 57.

Гашење права на тужбу против железнице

1. Пријемом ствари од стране имаоца права гаси се свако право на тужбу против железнице, које настаје из уговора о превозу, у случају делимичног губитка, оштећења или прекорачења рока испоруке.

2. Међутим, право на тужбу се не гаси:

а) у случају делимичног губитка или оштећења, ако је:

1) губитак или оштећење утврђено према члану 52. пре него што је ималац права примио ствари;

2) утврђивање које је требало извршити према члану 52. било пропуштено само кривицом железнице;

б) у случају штете која се споља није могла приметити, а утврђена је тек пошто је ималац права преузео ствари, ако он:

1) захтева утврђивање према члану 52. одмах после открића штете, а најкасније у року од седам дана по преузимању ствари и

2) докаже сем тога да се штета догодила у времену од пријема на превоз до издавања;

ц) у случају прекорачења рока испоруке, ако ималац права у року од шездесет дана поднесе захтев једној од железница наведених у члану 55. тачка 3;

д) ако ималац права докаже да је штета проузрокована намерно или услед крајње непажње железнице.

3. Ако су ствари биле поново предате на превоз сходно члану 38. тачка 1, тужбе због делимичног губитка или оштећења из једног од ранијих уговора о превозу гасе се као да је у питању један уговор.

Члан 58.

Застаревање потраживања

1. Потраживања из уговора о превозу застаревају после годину дана.

Међутим, рок застаревања износи две године за потраживања:

- а) због исплате поузећа које је железница наплатила од примаоца;
- б) због исплате остатка од продаје коју је извршила железница;
- ц) због штете учињене намерно;
- д) због преваре;
- е) из уговора о превозу који је претходио поновној предаји у случају предвиђеном у члану 38. тачка 1.

2. Застаревање почиње да тече у вези с потраживањем:

- а) за накнаду штете због потпуног губитка од тридесетог дана по истеку рока испоруке;
- б) за накнаду штете због делимичног губитка, оштећења или прекорачења рока испоруке од дана издавања;
- ц) за наплату или враћање превознине, накнада за споредне услуге, других трошкова или додатака на превознину, или за испоруку у случају неправилне примене тарифе или погрешног обрачуна или наплате:
 - 1) ако је извршено плаћање, од дана плаћања;
 - 2) ако плаћање није извршено: од дана пријема ствари на превоз, ако пошиљалац треба да плати или од дана када је прималац искупио товарни лист, ако он треба да изврши плаћање;
 - 3) ако су у питању износи који се плаћају по франкатурном рачуну: од дана када је железница предала пошиљаоцу обрачун трошкова предвиђен у члану 15 . тачка 7; ако франкатурни рачун није предат, рок за потраживање железнице тече од тридесетог дана по истеку рока испоруке;
- д) потраживање железнице за плаћање износа који је прималац платио уместо пошиљалоца или који је пошиљалац платио уместо примаоца и који железница треба да врати имаоцу права од дана када је поднет захтев за враћање;
- е) за поузеће предвиђено у члану 17 - од тридесетог дана по истеку рока испоруке;
- ф) за исплату вишка преосталог од продаје - од дана продаје;
- г) за доплату коју захтевају царински и други управни органи - од дана када је односни орган поставио захтев;
- х) у свим другим случајевима - од дана када се може истаћи своје право.

Дан назначен као почетак рока застаревања никада се не рачуна у тај рок.

3. Ако је железници поднета рекламација сходно члану 53. с потребним исправама којима се доказује право, застаревање се обуставља до дана када железница писмено одбије рекламацију и врати исправе. Ако се рекламација усвоји делимично,

застаревање тече даље само за спорни део рекламације. Доказ о пријему рекламације или о одговору и враћању исправа мора да поднесе страна која ту чињеницу истиче.

Накнадне рекламације по истом предмету не обустављају застаревање.

4. Застарело потраживање се не може више тражити ни противтужбом ни приговором на тужбу.

5. Поред претходних одредаба за обуставу и прекид застаревања важи унутрашње право.

Део VI

ОДНОСИ ИЗМЕЂУ ЖЕЛЕЗНИЦА

Члан 59.

Обрачун између железница

1. Свака железница која је при отправљању или при приспећу наплатила трошкове или друга потраживања која проистичу из уговора о превозу дужна је да плати заинтересованим железницама део који им припада.

Начин плаћања утврђује се споразумима између железница.

2. Задржавајући своја права према пошиљаоцу, отправна железница одговара за превознину и остале трошкове које није наплатила иако их је пошиљалац преузео на себе у складу с чланом 15 .

3. Ако упутна железница изда ствари без наплате трошкова или других потраживања која проистичу из уговора о превозу, одговорна је према железницама које су учествовале у превозу као и према другим заинтересованим лицима.

4. Ако Централни биро утврди, на тражење једне од железница поверилаца, да једна железница не плаћа своја дуговања, све железнице које су учествовале у превозу морају сносити мањак сразмерно својим уделитема у превозини.

Према железници чије је дуговање утврђено задржава се право регреса.

Члан 60.

Регрес у случају губитка или оштећења

1. Железница која је на основу Једнообразних правила исплатила одштету за потпун или делимичан губитак или оштећење, има право регреса од железница које су учествовале у превозу, према следећим одредбама:

а) железница која је проузроковала штету, за исту одговара сама;

б) ако је штету проузроковало више железница, свака од њих одговара за штету коју је она проузроковала; ако је то немогуће утврдити, штета се дели између железница сходно одредбама наведеним под ц);

ц) ако се не може доказати да је једна железница или више њих проузроковало штету, одштета се дели између свих железница које су учествовале у превозу, изузев оних које докажу да штета није била проузрокована на њиховим пругама; подела се врши сразмерно броју тарифних километара.

2. У случају да нека железница постане неспособна за плаћање, њен неплаћени удео се расподељује између осталих железница које су учествовале у превозу, сразмерно броју тарифних километара.

Члан 61.

Регрес у случају прекорачења рока испоруке

1. Члан 60. примењује се у случају одштете због прекорачења рока испоруке. Ако је више железница проузроковало прекорачење, одштета се дели између тих железница сразмерно трајању закашњења на њиховим пругама.

2. Рокови испоруке одређени у члану 27. деле се на следећи начин:

а) ако су две железнице учествовале у превозу:

- 1) отправни рок се дели на равне делове;
- 2) превозни рок се дели сразмерно броју тарифних километара;

б) ако су три или више железница учествовале у превозу:

1) отправни рок дели се на равне делове између отправне и упутне железнице;

2) превозни рок се дели између свих железница:

- једна трећина на равне делове;
- две трећине сразмерно броју тарифних километара;

3) допунски рокови на које нека железница има право припадају тој железници;

4) време од тренутка када је роба предата на превоз до тренутка када почиње да тече отправни рок припада искључиво отправној железници;

5) подела на горе изложени начин врши се само ако није био одржан укупан рок испоруке.

Члан 62.

Поступак код регреса

1. Железница од које се тражи регрес не може ни у ком случају да оспори основаност плаћања извршеног од стране железнице која тражи регрес предвиђен у чл. 60. и 61. ако је одштета утврђена судским путем и ако је ова железница прописно позвана на суд чиме јој је било омогућено да се умеша у поступак. Суд коме је поднета главна тужба одређује рокове за саопштавање и за ступање у спор.

2. Железница која тражи регрес дужна је да истом тужбом обухвати све заинтересоване железнице са којима се није поравнала, у противном, губи право регреса против оних железница које није тужила.

3. Суд је дужан да истом пресудом обухвати све регресне захтеве који су му поднети.

4. Тужене железнице не могу захтевати никакав накнадни регрес.

5. Регресни поступак се не може спајати са поступком за накнаду штете који покреће ималац права из уговора о превозу.

Члан 63.

Надлежност за регрес

1. За све тужбе због регреса искључиво је надлежан суд у седишту железнице од које се тражи регрес.
2. Ако тужбу треба подићи против више железница, железница-тужилац има право да између судова који су надлежни према тачки 1. бира суд коме ће поднети свој захтев.

Члан 64.

Споразуми о регресима

Железнице могу путем споразума одступати од одредаба овог дела о међусобним регресима, изузев од одредбе у члану 62. тачка 5.

Део VII

ПОСЕБНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 65.

Привремена одступања

1. Ако је привредно или финансијско стање неке државе такво да би примена Дела VI могла да изазове озбиљне тешкоће, свака држава може да одступи од одредаба чл. 15, 17. и 30. тако што ће за поједине саобраћаје прописати:

а) да за пошиљке из те државе пошиљалац мора да плати трошкове:

- 1) до сопствених граница, или
- 2) најмање до сопствених граница;

б) да за пошиљке за ту државу пошиљалац мора да плати трошкове:

- 1) најмање до њених граница, уколико отправна земља није прописала ограничење наведено под а), тачка 1, или
- 2) најдаље до њених граница;

ц) да се пошиљке из и за ту државу не могу оптеретити поузећима и да предујмови нису допуштени или да су поузећа и предујмови допуштени само до одређених износа;

д) да пошиљалац не може да мења уговор о превозу у погледу упутне земље, плаћања трошкова и поузећа.

2. Под истим условима државе могу овластити железнице да одступе од одредаба чл. 15, 17, 30. и 31. тако што ће за међусобне саобраћаје прописати:

а) да се одредбе о плаћању трошкова посебно утврде споразумно између заинтересованих железница; ове одредбе, међутим, не могу утврдити начине плаћања који нису предвиђени у члану 15 ;

б) да извесни накнадни захтеви за измену уговора о превозу нису допуштени.

3. Мере предузете на основу тач. 1. и 2. саопштавају се Централном бироу.

Мере наведене у тачки 1. ступају на снагу најраније по истеку рока од осам дана рачунајући од дана када је о тим мерама Централни биро писмом обавестио друге државе.

Мере наведене у тачки 2. ступају на снагу најраније по истеку рока од два дана, рачунајући од дана када су објављене у заинтересованим државама.

4. Ове мере се не односе на пошиљке чији је превоз у току.

Члан 66.

Одступања

Одредбе Једнообразних правила не могу се примењивати противно одредбама које су неке државе обавезне да закључе у међусобном саобраћају ради примене извесних уговора, као што су уговори о Европској заједници за угаљ и челик и о Европској економској заједници.

Прилог I

(Чл. 4. и 5)

ПРАВИЛНИК О МЕЂУНАРОДНОМ ЖЕЛЕЗНИЧКОМ ПРЕВОЗУ ОПАСНЕ РОБЕ (RID)

Овај прилог садржи текст који је утврдила Комисија стручњака сходно члану 69. тачка 4. Међународне конвенције о превозу робе железницама (СИМ) од 7. фебруара 1970. за Међународни правилник о превозу опасне робе железницама (RID), Прилог I СИМ.

Комисија стручњака ће такође прилагодити овај текст у погледу редакције тексту Конвенције о међународним железничким превозима од 9. маја 1980. године.

Прилог II

(Члан 8. тачка 1)

ПРАВИЛНИК О МЕЂУНАРОДНОМ ЖЕЛЕЗНИЧКОМ ПРЕВОЗУ КОЛА КОРИСНИКА ПРЕВОЗА (РИП)

Овај прилог садржи текст који је утврдила Комисија стручњака сходно члану 69. тачка 4. Међународне конвенције о превозу робе железницама (СИМ) од 7. фебруара 1970. за Међународни правилник о превозу кола корисника превоза (РИП), Прилог IV СИМ.

Комисија стручњака ће такође прилагодити овај текст, у погледу редакције тексту Конвенције о међународним железничким превозима од 9. маја 1980. године.

Прилог III

(Члан 8. тачка 2)

ПРАВИЛНИК О МЕЂУНАРОДНОМ ЖЕЛЕЗНИЧКОМ ПРЕВОЗУ КОНТЕЈНЕРА (РИЦО)

Овај прилог садржи текст који је утврдила Комисија стручњака сходно члану 69. тачка 4. Међународне конвенције о превозу робе железницама (СИМ) од 7. фебруара 1970. за Међународни правилник о превозу контејнера (РИЦо), Прилог V СИМ.

Комисија стручњака ће такође прилагодити овај текст у погледу редакције текста Конвенције о међународним железничким превозима од 9. маја 1980. године.

Прилог IV

(Члан 8. тачка 3)

ПРАВИЛНИК О МЕЂУНАРОДНОМ ЖЕЛЕЗНИЧКОМ ПРЕВОЗУ ЕКСПРЕСНИХ ПОШИЉКИ (РИЕх)

1. Као експресне пошиљке сматрају се само ствари које се посебно брзо превозе према условима међународне тарифе.

Као експресне пошиљке могу се примити на превоз само ствари које се могу редовно утоварити у пртљажна кола путничких возова. Међународне тарифе могу да одступе од овог прописа.

2. Од превоза су искључени предмети наведени у члану 4. Једнообразних правила. Материје и предмети набројани у RID-у или у споразумима тарифним одредбама закљученим на основу члана 5. тачка 2. Једнообразних правила, примају се на превоз као експресне пошиљке само ако је таква врста превоза изричито предвиђена RID-ом или тим споразумима или тарифним одредбама. Међународним тарифама одређује се да ли се и друге ствари могу искључити или условно примити на превоз.

3. Експресне пошиљке могу се предати на превоз и са другом превозном исправом осим са оном предвиђеном у члану 12, тачка 2. Једнообразних правила. Међународним тарифама утврђује се образац који се користи и назначења која се морају или могу у њега унети. Ова исправа мора обавезно да садржи:

- а) назначење отправне и упутне станице;
- б) име и адресу пошиљаоца и примаоца;
- ц) назначење врсте ствари;
- д) број комада и опис амбалаже;
- е) тачно набројане исправе које захтевају царински и други управни органи, које су приложене превозној исправи.

4. Експресне пошиљке се морају превозити брзим транспортним средствима у роковима предвиђеним у међународним тарифама. Рокови испоруке морају у сваком случају бити краћи од рокова који се примењују за брзовозне пошиљке.

5. Поред напред наведених одступања међународним тарифама се могу предвидети и друга одступања од Једнообразних правила. Међутим, не могу се вршити одступања од чл. 35. до 38, 40. до 42, 44. и 47. до 58. Једнообразних правила.

6. Ако се претходне одредбе и међународне тарифе томе не противе, Једнообразна правила се примењују на превоз експресних пошиљки.

Члан 3.

Ова уредба ступа на снагу осмог дана од дана објаве у "Службеном листу СФРЈ".

Е. п. бр. 124

Београд, 18. фебруара 1982.

Савезно извршно веће

Председник

Веселин Ђурановић, с. р.